...ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

...урят-Монголой ҮНЭН

...й Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно ...оведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

...19) | 1955 оной сентябриин 15, четверг | Сэн 20 мүнгэн.

...ультбазануудаа үбэлдэ эрхимээр бэлэдхэхэ

...й ажалшадай культурна ...дые дүүрэнээр хангалгада ...рмэ, гүүртэнүүдтэ эмхид... культбазануud ехэхэн үүр... Үнгэрһэн жэлэй дүй ...эрэһээ харахада һайнаар ...идэг культбазанууд кол...рһээ холо байһан гүүртэ, ...й малшадые культурно...ай талаар хангалгые зү...эжэ шадаһан байна. Жэ...энгын, Кяхтын, Хэжэнгын аймагуудай олонхи колхо...рмэнүүдэй дэргэдэ эмхид... культбазанууд хүдөөгэй ...й, илангаяа малшадай ...гуламтань болоһон байна. ...мүнөөшье эдэ аймагуудай ...культбазануудаа эртээн... үбэлдэ бэлэдхэнэ.

...н аймагай Маленковой, ...нэрэмжэтэ колхозуудай ...дээгүүр мүнөө хуушан ...үдынь заһабарилагдана, ...холын гүүртэ отаранууд... культбазанууд байгуулагда... Малай үбэлжэлгэдэ бэ...хамта тус колхозуудай ...гшэд малшадай байра ...һайжаруулхын ба тэдэнэй ...эрилтэнүүдые дүүрэнээр ...түлөө ехэхэн анхаралаа ...юм. Мүн малшад, өөһэдөө...базануудай байшангуудые ...заһабарилалсана, сүлөөтэй ...турнаар үнгэргэхэ газараа ...эр түхеэрэлсэнэ.

...бэлшээриин үедэ нүүдэл ...нууд ехэхэн үүргые дүүр...аа. Теэд, зарим колхозуу...бэрилэгшэд иимэ культба...айдаад, өөһэдынгөө кол...рмэ, гүүртэнүүдэй дэргэдэ ...ын культбазануудые бай...түлөө оролдолго гаргана...ашье мэдэхээр колхозой ...холо ажаһуудаг малшад, ...үбэлэй хүйтэнэй үедэ, ма...жэлгын эгээл харюусалга... ябажа байхада бүхэли ...эрэ газаа хүдэлмэрилһэ...һүүлээр аятай зохидоор ...түсэдэг гээшэ. Тиимын ту..., гүүртэнүүдтэ саг үргэл... культбазануудые тэрэнэй ...айдаг улаан булан, бани, ...худалдаа наймаанай ла...оузел гэхэ мэтые эртээн...рхэ ба тэдэнэй хүдэлмэ...һайжаруулха шухала бай-

...зарим хүдөө нютагуудта ...-гэгээрэлэй эмхи зургаа... илангаяа культбазануудай ...дэ анхарал багаар хан...а. Үнгэрхэдөө, Зэдын, За...Тарбагатайн ба бусад ай... зарим колхозуудта культ... олохон газарта эмхидхэг...байһаар. Түрүү колхозуудай ...ые халан абажа, ма...культурнаар хангалтые эм-

хидхэхэ шэнэ формо болохо культбазануудые байгуулха хэрэгтэ зарим хүтэлбэрилэгшэд ёһо тэдыгээр хандана.

Зэдын аймагай зарим колхозууд мүнөөшье болотор культбазануудые эмхидхээгүй ба тэдэнэй хүдэлмэридэ бодото анхарал хандуулагдаагүй байха юм. Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз адуу малаар олон, томохон колхозуудай нэгэниинь болоно. Энэ колхоздо 40—50 гаран малажалай точконууд тоологдоно. Мүн хэдэн зуугаад малшад фермэ, отаранууд дээгүүр хүдэлмэрилдэг юм. Хэды тиимэ байбашье, үнгэрһэн жэлһээ хойшо тус колхоздо нэгэшье культбаза эмхидхэгдээгүй байһаар. Нэгэ культбазын шэнэ байшан энэ зундаа баригдажа үшөө дүүрээдүй. Колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Мурхонов малшадай культурна ажаһуудалай болон байра байдалай асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана. Мүн тус аймагай Сталинай, Чапаевай, Маленковой нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудта мүнөө болотор нэгэшье культбаза үбэлдэ бэлэдхэгдээдүй байһаар.

Иимэ байдалтай саашадаа эбсэжэ болохогүй. Малажалһаа ашаг шэмэ абалгые ойрын хэдэхэн жэлнүүдтэ эрид дээшэлүүлхэ зорилгые сэхэ бэелүүлэгшэдые—малажал дээрэ хүдэлмэрилэгшэдые халуун анхаралаар хүреэлхэ шухала. Илангаяа тэдэнэй байра байдалые һайжаруулха ба культурна эрилтэнүүдыень хүсэдөөр хангаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой.

Ажал хүдэлмэриин ба социалистическэ мүрысөөнэй дүн гаргалгада, малшадай дунда нниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ, мүн «Малшадай үдэрые» үнгэргэлгэдэ культбазанууд ехэхэн үүргэ дүүргэхэ байна. Тиимэһээ саг үргэлжын культбазануудые эртээнһээ үбэлдэ һайнаар бэлэдхэхын тула колхозуудай правленинүүд, партийна организацинууд дары хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Мүнөө манай республикын ажалшад партиин ЦК-гэй июльскэ Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжон, КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ ажалай шэнэ амжалтануудые туйлажа байна. Арад зоной эдэбхи хэшээлынь үдэрһөө үдэр бүри ургана.

Республикын малшад, олон тоото мэргэжэлтэд болон колхознигууд парти, правительствын табиһан асари ехэ зорилгонуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлэн, малажалһаа ашаг шэмэ абалгые эрид дээшэлүүлхын түлөө эршэмтэй шангаар тэмсэжэ байна. Ажахын шиидхэхы һалбаринууд дээрэ эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байгшадые халуун анхаралаар хүреэлхэ гээшэ партийна, советскэ болон комсомольско организацинуудай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Германска Федеральна Республикын Правительственна делегацинуудай хоорондын ХЭЛСЭЭН

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Германска Федеральна Республикын Правительственна делегацинуудай заседани сентябриин 13-да, московско сагаар үглөөнэй 10 часта үсөөхэн хүнэй хабаадалгатайгаар болоо.

Забһарлалгын һүүлээр 15 часта СССР-эй ба ГФР-эй Правительственна делегацинуудай дүрбэдэхи заседани бүхы составай хабаадалгатайгаар болоо. Советскэ Союз Германска Федеральна Республика хоёрой хоорондо дипломатическа, худалдаа наймаанай ба культурна харилсаа байгуулха тухай асуудал заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ үргэлжэлөө.

Заседаниин эхин дээрэ СССР-эй Правительственна делегациие Толгойлогшо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов мэдүүлгэнүүдые хэһэн байна, тэдэ мэдүүлгэнүүдэй текстнүүд тусхай толилогдобо.

СССР-эй Правительственна делегациие Толгойлогшо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай, ГФР-эй Правительственна делегациие Толгойлогшо Федеральна Канцлер К. Аденауэрэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Н. С. Хрущевой, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотовой, ГФР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын статс-секретарь В. Хальштейнэй хабаадалгатайгаар һанал бодолоо хэлсэһэнэй эсэстэ Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз Германска Федеральна Республика хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаа байгуулха тухай шиидхэбэри баталагдаһан, энэ зорилгоор зохихо бэшэгүүдые абалсаха гэжэ шиидхэгдэһэн байна.

СССР-эй ба ГФР-эй Правительственна делегацинуудай хэлсээн энээгээр дүүрээ. Москвада болоһон хэлсээнэй дүнгүүд тухай хамтын коммюнике баталагдаһан байна.

Баруун Германида абаашагдаад, баригдажа байгаа советскэ гражданинууд тухай асуудал тушаа

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай мэдүүлгэ

Үнгэрэгшэ дайнай жэлнүүдтэ Советскэ Союзай саг зуура эзэмдэгдэһэн территоринууд дээрэһээ гитлеровскэ арми хадаа амгалан ажабайһан олон зуугаад мянган советскэ гражданинуудые Германи руу хүсөөр эльгээһэн байгаа. Эдэ советскэ хүнүүд сооһоо олониинь Германидахи лагерьнуудта баалалтын хүдэлмэри хэжэ хосорһон байна. Гитлеровскэ армиин бута сохигдоһоной һүүлээр амиды үлэһэн советскэ абаашагдаһан гражданинуудай олонхинь Эхэ орондоо бусаа һэн. Гэбэшье, бага бэшэ хубинь гол түлэб Баруун Германида баригдаһан байгаа.

Бии байһан мэдээнүүдэй ёһоор, «гражданствогүй нюурнууд» гэжэ олон ушарта нэрлэгдэдэг тиимэ советскэ зуу гаран мянган гражданинууд мүнөө хүрэтэр Германска Федеральна Республикын территори дээрэ бии байһаар. Хуби золгүй, Эхэ оронһоо, өөһэдынгөө бүлэнэрһөө хүсөөр таһалагдаһан эдэ хүнүүдэй олонхинь үргэлжэ хүдэлмэригүй, гэр байрагүй, амидарха зөөригүй байжа, хүндэ хүшэр гасалан зоболон эдлэжэ байна. Тэдэнэр эрхэгүй ба бусадта мэдэлтэй хүнүүд болгогдоод, бусад хүнүүдэй гар соо байна. Өөһэдынгөө хүшэр хүндэ байдалда дурагүйтэһэн, советскэ абаашагдаһан гражданинуудай Германска Федеральна Республикын территори дээрэ түрмэнүүдтэ хаагдажа байһан олон ушарнууд мүн тэрэшэлэн бидэндэ мэдээжэ.

Советскэ Союзда дурагүйтэдэг мэдээжэ организацинууд зохихо засагаархидаар дэмжэгдэн, нютаг орондонь бусааха хэрэгтэ һаад ушаруулха харата муухай пропаганда ябуулна, Эхэ орондоо бусахые хүсэгшэдые айлгана, муухайгаар хэһээнэ. Гэхэтэй хамта, эдэ хүнүүдые политическэ гэмтэ зорилгоор ашаглахаа гэһэн болошогүй һэдэлгэнүүд хэгдэжэ үргэлжэлһөөр.

Советскэ абаашагдаһан гражданинууд тушаа Германска Федеральна Республика дотор тохёолдоһон иимэ байдал хадаа зохидгүй, энхэргэн байлгын ба хүн бүриин эрхэ сүлөөтэй байлгын принципүүдтэй тааралдахагүй ябадал мүн. Тусхай эрхэ байдалда ороод байхадаа өөһэдынгөө Эхэ орон тушаа һайн бэшэ ябуулга хэһэн советскэ гражданинуудые хамгаалгые өөрынгөө уялга гэжэ Советскэ Правительство тоолоно. Бидэнэр тэдэниие заһарха гэжэ найданабди, тиин хэһэн хэрэгэйнь түлөө тэдэниие шанга харюусалгада хабаадуулхагүйбди.

ГФР-эй Правительственна делегациин анхаралые энээндэ хандуулха зуураа, ГФР-эй правительство зохихо хэмжээ абажа, советскэ абаашагдаһан гражданинуудай Эхэ орондоо бусаха ябадалда туһалха бэзэ гэжэ найданабди.

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотовой мэдүүлгэ

Дотоодын ба уласхоорондын замуудаар ниидэдэг советскэ лётчигуудай мэдээсэлнүүдэй ёһоор, дороо ашаа шагтагаланхай агаарай ехэ шарнуудай хиналтагүйгөөр ниидэхэ ябадал агаарта үзэгдэнэ. Эдэ шарнууд хүндэлөөшөө 8 метртэ, утаашаа 16 метртэ хүрэнэ. Советскэ Союзай территори дээрэһээ олдоһон тиимэ шарнуудые шэнжэлжэ үзэхэдэ, тэрээндэ шагтагалагдаһан ашаанай хэмжээ 300 килограммда хүрэнэ гэжэ харуулна.

СССР дотор ба европейскэ хэдэ хэдэн бусад оронууд дотор эдэ гүрэнүүдтэ эсэргүү хуудаһануудые болон пропагандистска литературые тарааха зорилгоор агаарай эдэ шарнууд Баруун Германиин территори дээрэһээ табигдана гэжэ мэдээжэ.

Ушар байдалые һайн мэдэхэ советскэ авиационно мэргэжэлтэдэй баталһанай ёһоор, тиимэрхүү шарнууд агаарай транспортда аюултай байна. Сүүдхын элдэб сагуудта, элдэб үндэрнүүдтэ ба элдэб шэглэлнүүдтэ ниидэхэ зуураа, эдэ шарнууд дотоодын ба уласхоорондын замуудаар ниидэдэг самолёдуудай пассажирнуудай болон экипажуудай гэшүүдэй ами наһанда аюул тохёолдуулна.

Бии байһан мэдээнүүдэй ёһоор, эдэ шарнуудые Баруун Германиин территори дээрэһээ американска организацинууд табина. Тусхайлбал, Мюнхендэхи американска радиостанци энэ оной августын 16-да энээн тухай элитээр мэдүүлээ, тиихэ зуураа, «Сүлөөгэй түлөө крестово поход» гэжэ американска организаци олон тоото тиимэ шарнуудые августын 15-да табяа гэжэ зааһан байна.

Дээрэ дурсагдаһан зүйлдэ Федеральна Канцлерай анхаралые хандуулха зуураа, заагдаһан ябуулгануудые зогсоохо тушаа, Советскэ Союзай дотоодын замуудаар, мүн тэрэшэлэн СССР-эй ба европейскэ хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй территоринууд дээгүүр гараһан уласхоорондын замуудаар ниидэдэг самолёдуудта агаарай шарнуудай тохёолдуулха аюулые зайсуулха тушаа ГФР зохихо хэмжээ абаха бэзэ гэжэ Советскэ Правительство найдана.

Таряа хуряалгын бүхы техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха

Комбайнуудынь һаатаһаар

Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо Кяхтын МТС-эй 12 комбайн мүнөө хүдэлжэ байна. Үнгэрэгшэ 16 хоногой туршада тэдэ комбайнууд 1320 гектар таряа гэхэ гү, али 12 комбайн үдэр бүри 82 гектарһаа тээ ехэхэниие хуряадаг байна. Тиин комбайн бүхэн 7 гектар хүрэхэгүй хуряажа, нэгэниинье нормоёо дүүргээгүй.

Зүгөөр эндэ һайн амжалта, үндэр бүтээсэ туйладаг комбайнернууд яһала олон. Жэшээлхэдэ, Сукнёв, Шульгин, Фадеев, Федосеев, Калабников гэгшэд комбайнуудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тула оролдодог, үдэрэйнгөө даалгабариие хододоо үлүүлэн дүүргэдэг, эрхим шанартайгаар хуряадагшье юм.

Гэбэшье, МТС-эй дирекци, колхозой правлени түрүү комбайнернуудай дүй дүршэлые халуунаар дэмжэжэ, тэдэнэй дүршэлые бүхы комбайнернуудай ажалда нэбтэрүүлхын түлөө оролдоногүй. Жэшээлхэдэ, нүхэд Шульгинай, Сукнёвой агрегадуудай үндэр бүтээсэ туйлаха хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлэгдэдэггүй байхаһаа гадна, абаһаар тэдэнэй агрегадуудта хүдэлхэ хүнүүд томилогдоогүй байһан юм.

Эндэ таряа хуряалгын удааруулагдажа байһанда Кяхтын МТС-эй дирекци горьтойхон зэмэтэй. Юуб гэхэдэ, тус МТС-эй комбайнуудай хайша хэрэгээр заһабарилагдаһаниинь таряа хуряалгын үедэ элирүүлэгдээ. Жэшээлхэдэ, комплексно 2-дохи бригадын полинууд дээрэ хүдэлдэг С. Цыремпиловэй самоходно комбайн таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо оройдоо 28 гектар хуряаһан байна. Мүн эндэ хүдэлдэг П. Цыремпилов «Сталинец-6» комбайнаар 8 хоногой туршада арай гэжэ 38 гектар хадаа. Гадна, П. Цыремпилов шанар муутайгаар хуряажа, таряа ехээр гээдэг байна.

Комбайнернууд Овчинников, Трофимов, Самдаков гэгшэд таряа шанар муутайгаар хадахаһаа гадна, комбайнуудынь эбдэржэ ходо һаатадаг байха юм. Комбайнуудай олонхинь үдэр бүри һаатана гэжэ МТС-эй директор нүхэр Нимаев, главна инженер нүхэр Вдовин, участково механик Дашеев мэдэжэ байбашье, хэмжээ абанагүй. Тэдэнэй заабари үгэһэнэй һүүлээр комбайнуудай һаатаха ябадал багаханшье үсөөрдэггүй байна. Нүхэд П. Самдаковой, П. Цыремпиловэй, Овчинниковай, Трофимовай, С. Цыремпиловэй болон бусадай комбайнууд һаата һаатаһаар ехэнхи сагаа миин хосорооно.

МТС-эй механигууд залуу комбайнернуудта өөдтэй туһаламжа үзүүлнэгүй. Нүхэр Трофимов Овчинников хоёр комбайнернуудаар түрүүшынгээ жэл хүдэлмэрилдэг юм. Теэд тэдээндэ хуушаршаһан «Коммунар» комбайнуудые даалгажархёо. МТС-эй главна инженер Вдовин, МТМ-гэй механик Русаков тэдээндэ зохихо туһаламжа үзүүлдэггүй байна. Тиимэһээ комбайнуудынь саг үргэлжэ һаатажа, хуряалгын эхинһээ хойшо Трофимов—18 га, Овчинников 14 га хадаһан байха юм. Мүн П. Самдаковой агрегат эбдэрһэн дээрэһээ ходо һаатана.

Комбайнернууд нормоёо дүүргэхэгүйһөө гадна, таряа ехээр гээдэг байна. Жэшээлхэдэ, комбайнер Г. Бодиев Дархата гэжэ нютагта ургасын 20 процентые гээһэн байна. Энээн тухай колхознигууд «хуряахын орондо таряа гэшхэжэрхинэ» гэжэ хэлсэдэг болонхой.

Иигэжэ 12 комбайнай 6-ниинь үдэр бүри дунда зэргээр 2—3 гектар хуряадаг байна. Хэрбээ иимэ удаанаар хуряалгаяа саашадаа ябуулха болоо һаа, МТС-эй харьяата колхозуудай зариманиинь ургасаяа саһа орожо хүйтэртэр хуряаха баатай болоод байна. Юуб гэхэдэ, эндэ үшөө 2500 гектарай ургаса хуряагдаадүй.

Комбайнуудайнь бүтээсэ багатайгаар хүдэлжэ байһан тухай МТС-эй дирекцидэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ нэгэнтэ бэшэ заагдаһан байгаа. Гэбэшье, тэдэнэр яаралтай хэмжээ абаагүй байна. МТС-эй директор нүхэр Нимаев МТС-эймнай комбайнууд, бүхы дээрэнь харахада, нормоёо дүүргэнэ ха юм гэжэ һэнгэргүйгөөр хэлэнэ. Теэд тэрэ юрэнхы показательнуудай саада тээнь харабал, МТС-эй олонхи комбайнернууд нормоёо дүүргэхэгүйһөө гадна, таряа ехээр гээдэг байна. Гадна, комбайнуудые үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглаха гээшэ ургасые богони болзор соо, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряалгада тон шухала удхашанартай. Тиимэһээ комбайнууд эгээн багаар абахада 15—18 гектар тус тустаа хадаха ёһотой байгаа.

Һүүлшын үедэ ороһон бороо хура таряа хуряалгада, илангаяа ток дээрэхи хүдэлмэридэ ехэхэн һаад ушаруулаа. Юуб гэхэдэ, колхозой таряанажалай бригаданuудта хушалтатай нэгэшье һайн ток байхагүйһөө гадна, таряа сэбэрлэлгын машинанууд дутамаг байна. Энэ шалтагаанһаа боложо, ток дээрэ сугларһан таряан сэбэрлэгдэжэ, хатаагдаһаншье һаа, нойтондо дахин орожо, үшөө дахин хатаагдаха, сэбэрлэгдэхэ баатай болоно.

Гэбэшье, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Воронцов) таряа хуряалгые түргэдхэхын түлөө, илангаяа таряа хатаалга, сэбэрлэлгые түргэдхэжэ, таряагаа амбаарта түргөөр хадагалха хэмжээ абаадүй байһаар. Мүн комплексно 1, 2, 3-дахи бригадануудай бригадирнууд Будаев, Чебаков, Осеев гэгшэд ехэхэн зэмэтэй. Тэдэнэрэй хайша хэрэгээр хүдэлмэрилһэнэй эсэстэ колхознигуудай оролдожо ургуулһан таряан мүнөө болоходо ехээр гээгдэжэ байһаниинь тэсэшэгүй.

А. Бадмаев.

Эбтэй коллектив

Сэлэнгын аймагай Селендумын МТС-эй тракторна бригадануудай дунда коммунист Норбоевой хүтэлбэрилдэг тракторна бригада энэ жэлэй полевой хүдэлмэринүүдэй захалхаһаа хойшо түрүү һуури эзэлжэ ябана. Тус бригада тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэб сентябриин 1-дэ 100,4 процент дүүргэһэн, условно трактор бүхэнөөр 565 гектар зөөлэн хахалалга хэжэ, 6951 килограмм горючи алмаһан байна. Бригадын трактористнууд халаанайнгаа даалгабариие хододоо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Илангаяа трактористнууд Буянтуев, Дамбиев гэгшэд түрүү ажалаараа шалгарна. Тэдэнэр «ДТ-54» трактораар 1000 гектар зөөлэн хахалалга хээд байна. Мүн трактористнууд Дагбаев Бальдиров хоёр «НАТИ» трактораар 700 гектар зөөлэн хахалалга хэһэн байна.

Бригадир нүхэр Норбоев бригадынгаа трактористнуудай ажалые зүбөөр эмхидхэхэһээ гадна, механизатор бүхэндэ тон зохидоор хандадаг юм. Энээнэй ашаар Норбоевой бригада эбтэй эетэй, эмхитэй коллектив болонхой. Нүхэр Норбоев өөрөө трактористаар удаан хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болоһон юм. Тиимэһээ бригадынгаа механизаторнуудта зохихо туһаламжа саг үргэлжэ үзүүлдэг байна.

А. Бардонов, Селендумын МТС-эй парторганизациин секретарь.

...ропетровско областиин колхозууд болон ...озууд һү тушааха ба худалдаха гүрэнэй ...түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ

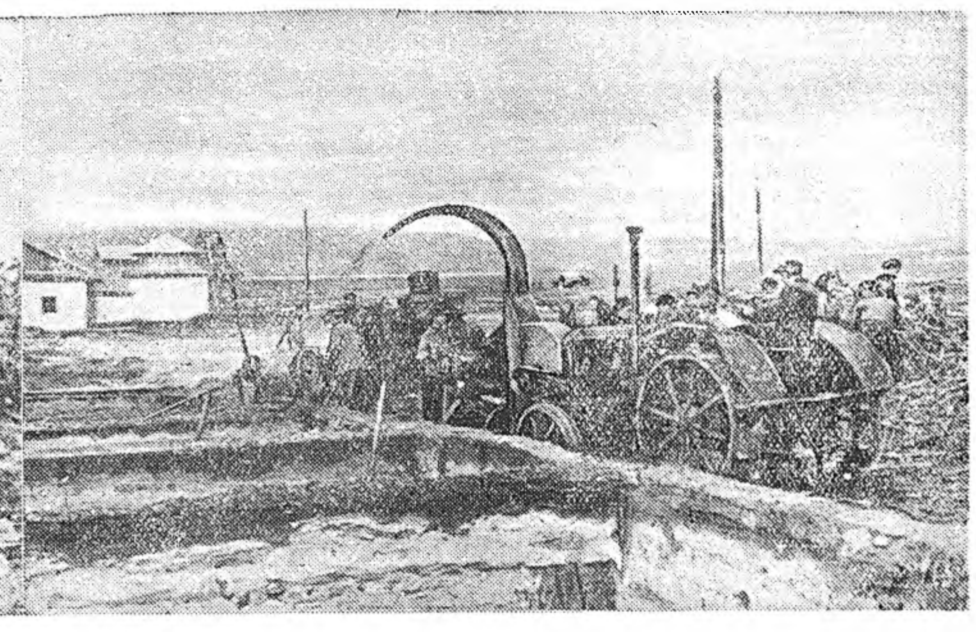
...петровско областиин кол..., МТС-үүд болон совхо...үдэлмэришэд, хүдөө ажа...жэлтэд, малажалай про...е үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ ...ПСС-эй ЦК-гэй январска ... шиидхэбэриие бэелүүлэн, ... Союзай Коммунистическэ ...XX съездые эрхимээр угта... социалистическэ мүрысөө ...дэлгэрүүлжэ, һү тушааха, ... болон малай тоһо ...лхэ жэлэй түсэб болзор...д дүүргэбэ. Үнгэрэгшэ жэ...ынхиһөө 38 мянган тонно ... һүн гүрэндэ тушаагдаа. ... хүдөө ажахын хүдэлмэ...өөһэдынгөө арга болом...аадаа абажа, жэлэй эсэс ...38 мянган тонноһоо бага ...гүрэндөө нэмэжэ худалда...уялга абаба.

...иин колхозууд болон сов...ай ашаг шэмые сааша...шэлүүлгые туйлаа. 1954 ...ябриин 1-һээ эхилээд 1955 ...ябриин 1 хүрэтэрхи үе соо ...д ба совхозуудта 1953—...удай энэ үеынхитэй сасуул...5 мянган тонно ехэ һүн

Областиин колхозууд ба совхозууд малажалые саашадань хүгжөөхэ ба ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ тухай анхарал оролдолго гаргажа, тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө эршэтэйгээр ажаллажа байна. Колхозууд энэ жэлдэ 2,5 миллион тонно силосэй багтаха силоснэ түхеэрэлгэнүүдые, тэрэ тоодо 570 мянган тонно силосэй багтаха ханалагдаһан силоснэ түхеэрэлгэнүүдые баряа. Энэ оной сентябриин 10-да 1200 мянган тонно, тэрэ тоодо 405 мянган тонно һүн-восковой эдеэтэй кукурузын буурсагуудаар силос дарагдаһан байна. Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ даргадаһан силосуудһаа мүнөө гурба дахин шахуу үлүү ехэ силос даргадаад байна. Малдаа гүйсэд хүрэхэ бүдүүн, шэмэтэ ба концентрированнэ тэжээл бэлдээ. Областиин колхозуудта КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй һүүлээр промышленна предприятинуудай туһаламжатайгаар малажалай фермэнүүдые бариха ба механизацилха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Мүнөө малай 900 гаран типовой байранууд баригдаад байна.

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэлдэ 720 гектар талмай дээрэ кукуруза тариһан байна. Мүнөө гектар бүриһөөнь 200 центнер ногоо хуряана. Шэнэ газар дээрэ тариһан 44 гектарай га бүриһөө 500 центнер ногоо хуряана, мүн эдеэшэнтэһэн буурсагуудые абана. Кукурузаар 3 мянган тонно силос дараба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Колхозой түрүүлэгшэ Б. Б. Шагдыров (дундань) нүхэд Л. У. Хангаев, Д. Д. Очиров гэгшэд шэнэ газар дээрэ ургуулагдаһан кукуруза үзэжэ байна. 2. Үуатэртэ үнеэдэй фермын дэргэдэ силос даража байна.

А. Мантаевай фото.

ГҮРЭНЭЙ АППАРАДАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЛЕНИНСКЭ ПРИНЦИПҮҮД

Советскэ гүрэнэй аппарат коммунистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэлдэ горьтой ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тэрэ хадаа социалистическэ экономико болон культурые саашадань хүгжөөлгэдэ, Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ болон арадай жаргалта байдалые һайжаруулгада зорюулагдаһан Коммунистическэ партиин политикые бэелүүлдэг юм. Ажахын болон культурна байгуулалтын бүхы һалбаринуудай амжалтанууд гүрэнэй управлениин органуудай эмхитэй, эрид һайн хүдэлмэриһөө, эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэмжээһээ, шадамар бэрхэ хүтэлбэриһөө ниилээд ехэ дулдыдаха байна.

Коммунистическэ парти гүрэнэй аппарадые бэхижүүлхэ, һайжаруулха хэрэгые ехэ удхашанартайда тоолоно, тэрэниие һайжаруулха ба гаргашыень бага болгохын түлөө, социалистическэ хуули ёһые нарин сахихын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Энэ хэрэгэй удхашанарые КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленум тусхайлан тэмдэглэһэн байна.

Һүүлэй үедэ парти, правительство гүрэнэй аппарадай хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые бэелүүлээ. Промышленность болон хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ талаар республиканска органуудай харюусалгань дээшэлүүлэгдээ. Министрнүүдэй болон ведомствонуудые хүтэлбэрилэгшэдэй эрхэнь үргэдхэгдөө, министерствонууд болон ведомствонуудэй структурануудые шэнэдхэн байгуулха талаар хүдэлмэри хэгдээ, захиргаанай-управленческэ аппарадай тоонь хороогдоо.

Гүрэнэй аппарадай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулга хадаа партийна болон советскэ органуудай түсэбэй ёһоор, хараа бодомжотойгоор хүдэлмэрилхые, энэ хэрэгтэ наукын, хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй тон эдэбхитэйгээр хабаадахые, олон миллион арад зоной дүй дүршэлые бүхы хэмжээгээр хэрэглэхые эринэ.

В. И. Ленин гүрэнэй управлениин аппарадые һайжаруулха асуудалнуудта саг үргэлжын анхарал хандуулха шухала байһаниие тэмдэглэхэ зуураа иигэжэ хэлээ һэн: «...Тэрэниие һайжаруулхын тулада ехэ хүдэлмэри ба шадабари хэрэгтэй. Манай гүрэнэй аппарадые һайжаруулха ябадал туйлахын тулада, тэрэниие зарим хүнүүдэйнь талаар бэшэ, харин бүхы дээрэнь үндэр дээдэ культуратай болгохын тулада олон олон жэлнүүд хэрэгтэй».

Эмхи зургаан бүхэнэй хүдэлмэриин бүтээсые тэрэнэй бэшэжэ гаргаһан саарһанай тоогоор бэшэ, харин бүхы хэрэгүүдэйнь бүтээсээр сэгнэжэ үзэхэ гэжэ Ленин эридэг байгаа. Бодото хэрэгэй дүүргэлтые нарин нягтаар шалгаха шухала гэжэ Ленин хододоо заадаг байһан юм.

Коммунистическэ парти гүрэнэй аппарадые һайжаруулха зуураа, Советскэ гүрэниие хүтэлбэрилгын ленинскэ принципүүдые эрид шууд бэелүүлнэ.

Советскэ гүрэн — бодото арадай гүрэн мүн. Тэрэнэй хүсэниинь хадаа олониитэтэй холбоотой байһан ябадалда, олониитын дэмжэдэг байһан ябадалда байна. Гүрэнэй управлениин хүдэлмэридэ эгээлэй хүнүүдые хабаадуулжа шадаха, тэдэнэрые — шэнэ байдал байгуулгада эмхидхэн табиха, олониитые хүтэлбэрилхэ, тэдэнэрһээ һургаал абаха гэжэ В. И. Ленин һургаа. Гансал «дээдэ ангинууд», гансал баяшуул гү, али баян ангинуудай һургуулитай хүнүүд гүрэниие хүтэлбэрилхэ, гүрэнэй хэрэг ябуулжа шадаха юм гэһэн буржуазин сурталшадай худал хуурмаг үгые Ленин элирүүлэн сохидог һэн. Гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ саг үргэлжэ хабаадуулаад, тэрэнэй дүй дүршэлдэ һургаад байгаа һаа, ушар ёһо мэдэхэ хүдэлмэришэн, таряашан бүхэн гүрэнэй хүдэлмэри ябуулжа шадаха байна.

СССР дотор олон миллион ажалшад гүрэнэй байгуулалтын, хүтэлбэриин хэрэгтэ хабаадалсана. Энэ хадаа нэн түрүүндэ ажалшадай депутадуудай Соведүүдые, профсоюзуудые, предприятинууд, эмхи зургаанууд болон организацинуудтахи үйлэдбэриин зүблөөнүүдые дамжуулан, кооперациин ниитын суглаануудые дамжуулан бэелүүлэгдэнэ. СССР дотор нютагай Соведүүдэй депутадуудаар ажалшадай 1,5 миллион түлөөлэгшэнэр һунгагданхай. Парти, правительство гүрэнэй шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тулада мэргэжэлтэдэй үргэн ехэ зүблөөнүүдые зарладаг. Советскэ гүрэнэй хуули гаргалгын гол шухала зүйлнүүдые бүгэдэарадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табидаг ёһо хадаа манайда гүрэнэй ажабайдалда арад ниитые хабаадуулгын нэгэ арга мүн. Жэшээлхэдэ, СССР-эй Конституциин проект тиигэжэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Хүдөө ажахын артелиин жэшээтэ Устав колхознигууд — ударнигуудай 2-дохи Бүхэсоюзна съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн, баталагдаһан юм.

Парти хадаа гүрэнэй хүтэлбэрилгэдэ арад ниитын хабаадаха ябадалые саашадань үргэдхэхэ, аппарадай бүхы ажал-ябуулгые арад ниитын хинаха ябадалые шангадхаха гэһэн зорилго табина. Политическэ болон үйлэдбэриин эдэбхиие дээшэлүүлхын түлөө ажалшадай тэмсэлдэнь тэдэнэрэй ниитын организаци мүн бологшо профсоюзуудай удхашанар ехэ болоо, предприятинуудые хүтэлбэрилгэдэ профсоюзуудай хабаадаха ябадалые үргэдхэхэ шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленум дээрэ тусхайлан тэмдэглэгдээ һэн.

Манай общество болон гүрэн дотор хүтэлбэрилхы, залан ударидахы хүсэниинь Коммунистическэ парти мүн. Манай парти тон зүб компасоор — марксизм-ленинизмын теорёор зэбсэглэгдэнхэй. Тиимэһээ оронной бүхы ниитэ-политическэ ажабайдалые хүтэлбэрилхэдөө зүб шугам бэелүүлнэ.

Партийна хүтэлбэри хадаа социалистическэ байгуулалтын амжалтануудай зайлашагүй услови мүн гэжэ В. И. Ленин нэгэтэбэшэ зааһан байха юм. Гүрэнэй аппарат Коммунистическэ партиин политикые эрид шуудаар, шадамараар бэелүүлхэ уялгатай. Гэхэтэй хамта Ленин хадаа гүрэнэй органуудай орондо партийна организацинуудай хүдэлмэрилхэ ябадалые һэргылдэг байгаа. Энэ принцип партиин VIII съездын резолюцинууд дотор тэмдэглэгдээ. Тэрээн соо иигэжэ хэлэгдэнэ. «Партийна коллективүүдэй үүргэ уялгануудые гүрэнэй органууд мүн бологшо Соведүүдэй үүргэ уялгануудтай холижо яажашье болохогүй. Парти өөрынгөө шиидхэбэринүүдые советскэ органуудые дамжуулан, **Советскэ Конституциин ёһоор** бэелүүлхэ ёһотой».

Зарим нютагуудта гүрэнэй органуудай орондо партийна органуудай хүдэлмэрилдэг ябадалые үгы болгохын түлөө парти эрид тэмсэл хэнэ. Жэшээлхэдэ, уголовно болон гражданска хэрэгүүдые хаража үзэхэдэнь сүүдэй, прокуратурын хүдэлмэридэ нютагай партийна органуудай хамааралсаха ябадалай таарахагүй тухай КПСС-эй ЦК нэгэтэбэшэ зааһан байха юм. Тиигэжэ хамааралсаха гээшэ СССР-эй Конституцида таарахагүй, партийна органуудай бэелүүлдэг политическэ хүтэлбэридэ таарахагүй ябадал мүн.

В. И. Ленин гүрэнэй аппарадта демократическа централизмын принципүүдые эрид шууд бэелүүлхэ тон шухала гэжэ заадаг, дээдэ шатын хүтэлбэриие, хатуу шанга журамые, эмхитэй ябадалые үргэн ехэ үүсхэлтэй, арад ниитын эдэбхи үүсхэл гаргалгатай һайнаар тааралдуулан ябуулха гэжэ оролдодог байгаа.

Арадай ажахые центрһээ сэхэ хүтэлбэрилхэ гээшэ бүхы орондо тон ехэ удхашанартай, юуб гэхэдэ, социалистическэ ажахы хадаа үйлэдбэри болон хэрэглэлые тааруулан ябуулдаг нэгэ центрһээ, нэгэ түсэбэй ёһоор лэ хүтэлбэрилэгдэжэ болохо байна бшуу. Гэхэтэй хамта ниитэ гүрэнэй гол шухала асуудалнуудаар тогтоогдоһон централизаци хадаа нютагай онсо өөрэ байдалай, нютагай үүсхэлэй хүсэдөөр, һаадгүйгөөр хүгжэхэ ябадалые, ниитын үг зорилгые туйлаха элдэб янзын арга замуудые хараална. Хүтэлбэри захиргаан хадаа үйлэдбэриин бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй арга шадабариие хүгжөөхэ ябадалда туһалха зорилготой.

Зүгөөр гүрэнэй аппарадай зарим газарта хүтэлбэри захиргаанай дан үлэмжэ централизаци бии байдаг. Жэшээлхэдэ, промышленностиие хүтэлбэрилхэ талаар абаад үзэе. Республиканска организацинуудай хэдышье хүтэлбэрилжэ шадахаар байтарнь олон тоото предприятинууд союзна министерствонүүдтэ мэдэлтэй байдаг. Хэмһээ хэтэрһэн централизаци юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, нютагай хүдэлмэрилэгшэдэй шадабарида хүсэд найдадаггүй, Советскэ засагай үедэ нютагуудта мэргэжэлтэй кадрнуудай олоор бэлдэгдэһые тоодоггүй дээрэһээ болоно.

Хүтэлбэри захиргаанай талаар хэмһээ үлүү централизаци хадаа нютагуудтахи хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые хүгжөөдэг бэшэ, харин харюусалгыень доошолуулдаг, мүн тэрэшэлэн центральна органуудтахи эмхидхэлэй һайн хүдэлмэриин орондо элдэб зүйлэй саарһа бэшэлгэ олошоруулдаг байна. Иимэ ябадалай али зэргын хоротой байһаниинь хүдөө ажахые түсэблэхэ талаар һүүлэй үе хүрэтэр байһан буруу гурим дээрэһээ харагдана. Хүдөө ажахыда албан хойрог, ажабайдалтай холбоогүй түсэблэлгэ болоно, тиимэ хадаа ажахые рациональна бэшээр эрхилхэ ябадалда хүргэдэг, ниитын малажалые зүбөөр эмхидхэжэ, мяха, һү, үндэгэ, нооһо болон бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ арга колхозуудта олгодоггүй байгаа гэжэ «Хүдөө ажахые түсэблэлгын практикые хубилгаха тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1955 оной мартын 9-нэй тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Хүдөө ажахые түсэблэлгын шэнэ гурим тус тогтоолоор хараалагданхай. Энэ гурим хадаа хүдөө ажахые горьтойгоор хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ колхознигуудай, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй творческо эдэбхиие элсүүлгэдэ, үүсхэлыень хүгжөөлгэдэ туһалха байна.

Арадай бүхы ажахын түсэблэлгые саашадаа һайжаруулхын тулада СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй түсэблэлгын комитедые арадай ажахые холын хараатайгаар түсэблэхэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комисси (СССР-эй Госплан) болон арадай ажахые юрын түсэблэлгөөр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй экономическа комисси (СССР-эй Госэкономкомисси) болгон хубааха тухай шиидхэбэри абтаа.

Арадай ажахые хүтэлбэрилгэдэхи дан үлэмжэ централизациие зайсуулха, засаг захиргаанай нютагай органуудай эрхэ, түлөөлгые үргэдхэхэ гэжэ парти заана. Ниитэ гүрэнэй интересүүдэй үндэһөөр, нютагай байдалые хараада абалсан асуудалнуудые шиидхэжэ шадаха олонтоото национальна кадрнууд советскэ республиканuудта урган гараа.

Үлэмжэ централизациие усадхаха, хүтэлбэри захиргаанай органуудай гуримые шэнэдхэн табиха гээшэ аппарадые саашадань һайжаруулха, тэрээндэ хүдэлмэрилдэг хүнүүдые үсөөрүүлхын түлөө тэмсэлдэ ехэ удхашанартай. Гол шухала асуудалнуудай талаар хүтэлбэрилгые захиргаанай центральна органуудта даалгагдаһан хэбээрнь үлөөхэтэй хамта нютагай органуудай, доодо шатын хүдэлмэрилэгшэдэй, нэн түрүүндэ үйлэдбэриие сэхэ хүтэлбэрилэгшэдэй—заводууд, фабрикануудай директорнүүдэй эрхэ, уялга үргэдхэхые парти эринэ. Энэ зорилгоор СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1955 оной августын 9-нэй тогтоолоор предприятинуудай директорнүүдэй эрхэнь горьтойгоор үргэдхэгдөө.

Захиргаанай аппарат соо — министерство, ведомство, главк дотор, предприяти дээрэ эрхэ уялгануудые зүбөөр хубаарилха гээшэ шухала удхашанартай. Асуудалые шиидхэхэ хүсэд эрхэ түлөөлгэгүй хүдэлмэрилэгшэдэй тоое үсөөхэн болгохо, аппарадта хүдэлмэрилдэг хүнүүдэй тоое хороожо, тэдэнэрэй заримые үйлэдбэри дээрэ гаргаха гээшэ захиргаанай органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда партиин табиһан хойшолуулашагүй зорилгонууд мүн болоно.

Манай гүрэнэй аппарадай шухала илгаануудай нэгэн хадаа хүдэлмэриие хамтаараа шиидхэдэг гурим болоно. Энэ гурим хадаа даалгагдаһан хэрэгэй түлөө хүн бүхэнэй харюусаха ябадалтай тааруулагдана. Энэ принципые В. И. Ленин иигэжэ нэрлэһэн юм: хамтаараа зүбшэхэ, тиихэдэ харюусалгань—ганса хүнэй.

Асуудалнуудые хамтаараа шиидхэлгэ хадаа шиидхэбэринүүдые бодомжотойгоор ба бүхы талаһаань зүбөөр гаргаха, ехэ, багашье хэрэгүүдые шиидхэхэдээ олониитын дүй дүршэлые хэрэглэхэ арга олгодог. Хамтаараа шиидхэхэ гээшэ ямаршье уялга дүүргэжэ байгаа һаань, гүрэнэй аппарадай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй ажал-ябуулгые ажалшадай хододоо хинаха ябадал болоно, дутуу дундануудые зайсуулхын тула шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэл дэлгэрүүлгэдэ туһалха байна.

КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленум асуудалнуудые хамтаараа шиидхэлгын гуримай удхашанарые шухалашалан тэмдэглэжэ, промышленностиие хүтэлбэрилхэдөө энэ гуримые бэелүүлхэ тушаа хэдэ хэдэн практическа хэмжээнүүдые хараалаа. Жэшээлхэдэ, ажахын эдэбхитэдэй суглаануудые саг сагтань үнгэргэдэг заншалые бэелүүлхэ, научно-техническэ конференцинүүдые, үйлэдбэриин новаторнуудай, уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой зүблөөнүүдые түргэ түргэн зарлажа байха гэжэ тус Пленумэй шиидхэбэринүүд соо хэлэгдэнэ.

Өөрынгөө территори дээрэ ажахын болон культурно-политическэ байгуулалтые хүтэлбэрилдэг нютагай Соведүүдэй хүдэлмэридэ хамтаараа шиидхэбэри абалгын гуримые наринаар сахиха гээшэ гүрэнэй аппарадай хүдэлмэриие һайжаруулхын тулада ехэ удхашанартай байна. Нютагай Соведүүдэй сессинүүдые зарлалгын болзорнууд союзна болон автономно республиканuудай конституцинуудаар тогтоогдонхой. Нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд советскэ демократиин энэ шухалын шухала эрилтые наринаар дүүргэхэ, сессинүүдые зарлалгын тогтоогдоһон болзорнуудые эбдэхэгүй, Соведүүдэй сессинүүд дээрэ хэлсэгдэхэ асуудалнуудые һайнаар бэлдэжэ, тэрэниие бэлэдхэлгэдэ саг үргэлжын комиссинуудые, депутадуудые болон үргэн ниитэ советскэ эдэбхитэдые хабаадуулха уялгатай.

Даалгагдаһан хүдэлмэриин түлөө аппарадай хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ эрилтые эрид шууд бэелүүлхэ гээшэ хүтэлбэриин шанарые һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ имагта ехэ удхашанартай. Энэ хадаа хараалагдаһан хүдэлмэриие дүүргэхэ ябадал хангадаг, кадрнуудые ажал хэрэг дээрэнь шалгаха, олониитые эмхидхэхэ шадабарииень шалгаха арга олгодог, асуудалнуудые бэеэ даагаад шиидхэхэ ябадалда аппарадай хүдэлмэрилэгшэдые һургадаг байна.

Советскэ гүрэниие ба тэрэнэй захиргаанай аппарадые бэхижүүлгын, гражданинуудай эрхэнүүдые болон хуулита интересүүдые бэелүүлэн сахилгын услови хадаа социалистическэ хуули ёһые хэрэг дээрэ нарин нягтаар бэелүүлгэ мүн болоно.

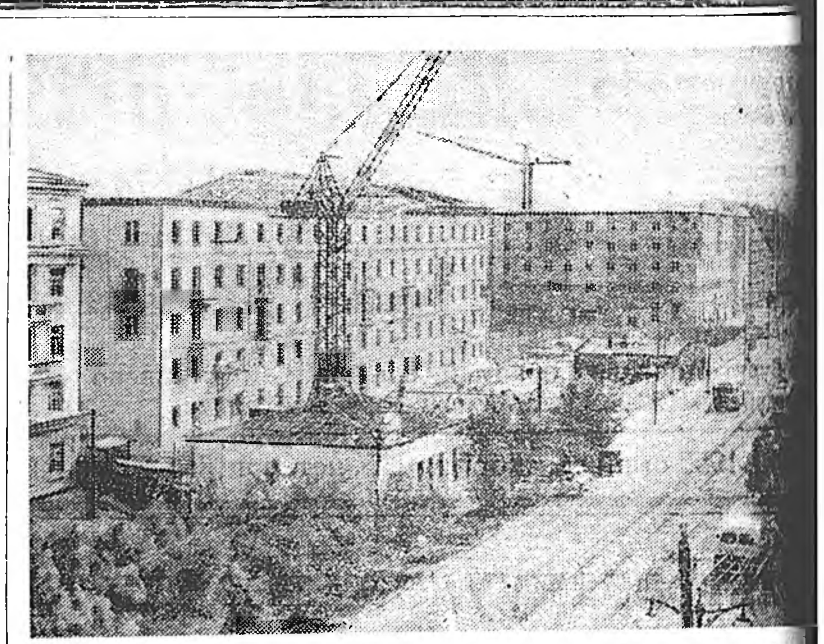
Хуулинууд дотор советскэ арадай дура хүсэл бэелүүлэгдэнэ. Советскэ хуули ёһонуудые гүрэнэй бүхы органууд, бүхы тушаалга хүнүүд болон гражданинууд сахиха уялгатай. Манай парти хадаа советскэ хуулиие эбдэхэ ябадалда эсэргүү эрид шууд тэмсэнэ, хуули ёһонуудые бүхы тушаалта нюурнуудай хэлбэрилтэгүйгөөр бэелүүлхэ ябадалые эринэ.

Гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхэ ябадал хадаа ороной хүгжэлтэдэ илангаяа ехэ удхашанартай. Гүрэнэй түсэбүүд хадаа министерство, главк, предприяти бүхэндэ, социалистическэ үйлэдбэриин бүхы ажалшадта хуули мүн болоно. Советскэ гүрэнэй мэдэлдэ байһан түсэб хадаа олон миллион хүнүүдэй ажалые эмхидхэгшэ, залан ударидагша ехэ хүсэн мүн. Зарим предприятинууд, главкнууд, министерствонүүдэй түсэбөө дүүргээгүй байһан ябадал хадаа арадай бүхы ажахыда һаад тойбо ушаруулна. Түсэбые дүүргэхын түлөө, тэрэниие үлүүлэн дүүргэхэ арга замуудые бэдэрэн олохын түлөө тэмсэл хадаа промышленностиин, хүдөө ажахын бүхы хүтэлбэрилэгшэдэй уялга мүн.

Хуулинуудые, мүн тэрэшэлэн парти, правительствын шиидхэбэринүүдые наринаар сахин дүүргэлгэ хадаа бүхы аппарат дотор гүйсэдхэлые хинан шалгалгые зүбөөр табиха ябадалаар хангагдана.

Парти, правительство хадаа Советскэ гүрэнэй аппарадай хүдэлмэриин ленинскэ принципүүдые эрид шууд бэелүүлхэ ябадалые, аппарадай хүдэлмэридэхи албан хойрог заншалые зайсуулхые, даалгагдаһан зорилгоёо аппарадай гамтайгаар, хаһа саг соонь бэелүүлхэ ябадалые туйлаха гэжэ оролдоно. Коммунистическэ байгуулалтын амжалтанууд Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн политикаһаа, тус политикые бүгэдэарадай дэмжэһэнһээ, гүрэнэй аппарадай эмхидхэлэй хүдэлмэриие хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулһанһаа дулдыдаха байна.

Ф. БУРЛАЦКИЙ.

Сталинград. Хүдэлмэришэн-таряашанай үйлсэдэ байрын гэрнүүд барига на.

ТАСС-эй фото

СОВЕТСКЭ БАЙГУУЛАЛТА

Хүдөө ажахын саг үргэлжын комисси

Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй болон Советскэ Правительствын гаргаһан шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ Соведүүдэй хүдөө ажахын саг үргэлжын комиссинууд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Хориин аймагай Краснопартизанска сельскэ Соведэй хүдөө ажахын саг үргэлжын комисси гурбан депутадуудһаа бүридэнэ. Тус комиссида депутадууд: колхозой түрүүлэгшэ А. И. Козлов, зоотехник С. И. Непрякин, ветфельдшер П. Ф. Бутаков гэгшэд оролсоно. Комиссиин хүдэлмэридэ колхозуудай түрүүшүүл, сельскэ Соведэй эдэбхитэд олоороо хабаадуулагдана.

Тус комисси хүдэлмэрээ түсэбөөр ябуулдаг. Квартальна түсэбөө зохёоходоо, ээлжээтэ квартал соо, колхозуудай баталан абаһан хэмжээ ябуулганууд сооһоо эгээл шухала ямар асуудалнуудай бэелүүлгэ шалгаха, ямар шэнэ, түрүү арга методуудые, хүдөө ажахын наукын туйлалтануудые дэлгэрүүлгэдэ болон тэрэниие колхозуудайнгаа ажахыда нэбтэрүүлгэдэ анхаралаа табиха тухай түсэб соогоо хараалдаг байна.

Краснопартизанска сельскэ Соведэй саг үргэлжын комисси тугалнуудые эхэһээнь таһалан түлжүүлхэ, үнеэдые хайдагаар һааха, хонидые искусственна аргаар август, сентябрь һарада ороондо оруулха, хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлхэ, малые зүбөөр эдеэлүүлхэ ба бэлшээн таргалуулха, ниитын малда тэжээлэй бата база байгуулха хэрэгтэ ба бусад шухала асуудалнуудта анхаралаа табина. Комиссиин гэшүүн депутат С.И. Непрякин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой правлениин ба партийна организациин дэбжэлгэтэйгээр үнгэрэгшэ үбэл, хабарай үедэ үнеэдэй 95 процентыень тугалһаань һалгаажа, үдэрэй 3 дахин һаалга эмхидхэжэ, үнеэн бүриһөө һү һаалгые нёдондонойхидоо орходоо хоёр дахин ехэ болгожо шадаһан байна. Энэ түрүү арга хэрэглэһэнэй ашаар 1955 оной ажахын үнгэрһэн 11 һара соо эдлүүриин газарай гектар бүридэ 18 центнер һү абажа, гүрэндэ һү тушааха ба худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Мяха тушааха түсэбөө һаядаа дүүргэхэ. Мүн гүүд ороондо һайнаар оруулагдажа, энэ жэлдэ 48 гүүнһээ 48 унаган абтаһан байна. Сабшалан ба огород уһалха талаар ниилээд ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Эдэ бүгэдые бэелүүлгэдэ депутадууд Баянов, Намсараев ба бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна.

Мүн депутадууд Козлов, Белоусов, Аюшин, Снеткова ба бусадай колхозой ниитын малажалые хүгжөөлгэдэ шэнэ, түрүү юумые нэбтэрүүлхэ талаар ойлгууламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулһанай ашаар олон жэлэй туршада с..эр гээгдэжэ ябаһан «Красный партизан» колхоз малажалай гол продуктнуудые үйлэдбэрилгөөр мүнөө жэлдэ һайн амжалтануудые туйлаа. Мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй 1955 оной түсэбые бүхы түрэлэй малаар дүүргээ. Үнгэрһэн 11 һара соо түсэбэй ёһоор 650 литр һү үнеэн бүриһөө һааха байһан аад, 712 литр һү һааһан, хонин бүриһөө 1,7 килограмм нооһо абаха байһан аад, 2,3 килограмм абаһан гү, али эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 133 килограмм нооһо абаһан байна. Эдэ бүгэдын ашаар энэ колхоз малажалай бүхы продуктнуудые гүрэндэ тушааха ба худалдаха уялгаяа дүүргүүтэй байна.

«Красный партизан» колхозой түрүү һаалишан сельскэ Соведэй депутат Надежда Снеткова Москвада Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэ дээрэ юу хараһан, ойлгоһон тухайгаа, ороной түрүү малшадай дүй дүршэл тухай малшадта һаяхан хөөрэжэ үгэбэ. Депутадууд Белоусов, Непрякин, Бутаков, Баянов ба бусад түрүү дүй дүршэл тухай малшадта хододоо хөөрэжэ үгэдэг юм.

КПСС-эй ЦК-гэй ... июльскэ Пленумүүдэй ши... нүүдые амжалтатайгаар б... түлөө дэлгэрһэн социалист... рысөөнэй ябаса соогуур ... лишадай, хонишодой тоо ... шорно. «Красный партиза... зой хонишон Найданов Ш... нин бүриһөө 3 килогр... һо, хонишон Найдано... ди — 2,640 килограмм ... Бадма — 2,250 килогра... һо хайшалһан байна. К... сын нэрэмжэтэ колхозд... үе соо нютагай үүлтэрэй ... риһөө 1100-һаа 1300 литр ... һаалишад, 2—2,5 килогр... хонин бүриһөө хайшалһа... олон юм.

Энэ комиссиин гурбад... талда табиһан хүдэлмэри... ёһоор иимэ юумэ хэгд... на. «Красный партизан» ко... жээл бэлэдхэлгын хүдэлм... сые депутат Бутаков, ... Мальцев гэгшэд шалгаад ... түрүүлэгшын тоосоо сельс... V сесси дээрэ июлиин 31-д... хэлсэһэн байгаа. Сессидэ ... депутадуудай 5-ниинь үгэ ... үбһэ хуряалгын хүдэлмэри... тагдалнуудые элирүүлжэ, ... усадхаха дурадхалнуудые ... байна.

Депутадууд Белоусов, ... Уварова, Ширапов гэгш... хуряалгада Карл Маркс... жэтэ, «Красный партиза... зуудай хэр зэргээр бэлд... һаниие шалгаад, сельсове... сэдкомой заседани дээрэ ... ра соо табиһан юм.

Краснопартизанска сель... сессиеэ Бурят-Монголой ... Конституциин тогтооһон б... татажа, малай түл абалгы... һү тушаалгын, силосн... ябаса тухай, сельпо, клуб, ... нуудай хүдэлмэри тухай ас... дые хэлсэһэн байна. Иланг... гагшадай захянуудые б... ехэ анхарал хандуулагдана... ведэй сессидэ депутадууд ... шахуу, мүн хүдөөгэй олон ... хабаадажа, хүдөөгэй ажал... да парти, правительствын ... зорилгонуудай нютаг дээр... гэ бэелүүлэгдэжэ байһани... хэлсэдэг, дутагдалнуудые ... талаар хамтаараа шиидхэ... гын гуримые наринаар са... хала хэмжээ абадаг байна.

Гэхэтэй хамта, Краснопар... сельскэ Соведэй хүдөө аж... үргэлжын комиссиин хүд... ехэ дутагдалнууд бии ба... менной хэрэгые һайжаруул... комисси шухала анхаралаа ... байна. Мүн олохон эхэ ма... һаар. Колхозуудай хэмжээ... нуудаар хараалагдаһан х... энэ жэлэй таряанай ургас... га байна. Кукуруза, хар... лон овощиин ургаса бага ... Эдэ колхозуудта таряа ... хүдэлмэри ехээр нобшорж... хоролтодо орохын аюул... байна.

Кукуруза—орооһон, мях... һүн гээшэ гэжэ арад зон то... сэдэг. Кукурузын баян ур... гүй һаа, хараалһан хэмжээ... нуудаа бэелүүлхэнь бэр... лохо байна. Тиимэһээ ... дэй гүйсэдком, тэрэнэй ... путадууд ба хүдөө аж... үргэлжын комисси хүдөө... үйлэдбэриин үндэһэ һуур... —орооһо таряанай баян у... даг болохын тулада Т. С. М... болон бусадай түрүү а... дэлгэрүүлхэ, КПСС-эй Х... хүндэлэлдэ колхознигууд... дэлгэрһэн социалистическ... толгойлжо, хүдөө ажах... жөөлгэдэ шэнэ амжалта... ёһотой.

С. Б...

Лекционно пропагандые удха түгэлдэрөөр ябуулха

Политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна обществын Кяхтын отделениин тоосоото-һунгуулиин суглаан һаяхан болобо.

Обществын гэшүүд отделениин правлениин түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Матюшевский, мүн шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Игумновай элидхэлнүүдые шагнаба.

Политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ обществын Кяхтын отделениин тоосоото үе соогоо ажалшадай дунда политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри үнгэргөө. Тус отделени 134 гэшүүдтэй, тэдэнэй хахадынь дээдэ һургуулитай. 1954 ондо обществын гэшүүд 618 лекци уншаһан байна. Тэдэ лекцинүүдыень 26 мянган хүн шагнаа. Обществын гэшүүд нүхэд Вегера, Федотов, Холкина, Круглова гэгшэд һайн шанартай олон лекцинүүдые һонирхолтойгоор уншаһан байна.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд Кяхтын отделениин хүдэлмэридэхи ехэ дутагдалнуудые элирүүлбэ. Олон лекцинүүд идейно-политическэ ба научна талаараа доодо хэмжээндэ уншагдана. Зарим лекцинүүд коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудтай холбоо багатайгаар уншагдадаг. Отделениин дэргэдэ байгуулагдаһан секцинүүд муугаар хүдэлмэрилнэ, лекторнүүдтэ методическа туһаламжа үзүүлнэгүй. Обществын олон гэшүүд Г. Иванова, Н. Будаев болон бусад лекци бүри уншанагүй.

Хүдөө ажахын, промышленностиин гол шухала асуудалнуудаар лекци үсөөн уншагдана. Научно-атеистическэ пропаганда муугаар эмхидхэгдэнэ. Бурят хэлэн дээрэ тон үсөөн лекци уншагдадаг. Обществын отделениин хүдэлмэриие һайжаруулхын тулада багшанарые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые олоор хабаадуулха, секцинүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха, обществын Кяхтын отделениин хүдэлмэри тухай «Знамя Ленина» гэжэ аймагай газетын хуудаһануудые дээрэ харуулжа байха гэжэ үгэ хэлэгшэд һанамжа оруулба.

Суглаанда хабаадагшад отделениин правлениин шэнэ составые, обществын республиканска конференцидэ ошохо делегадуудые һунгаба.

В. Елин.

КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ

...олдосотой ажалайнь аша үрэ

...ка цех ПВЗ-гэй ехэ, ма-
...гүүдээр эгээл олон це-
...н юм. Заводто заһабари-
...үн шэнээршье бүтээгдэ-
...ууд эндэ хабсарагдажа,
...ша табигдадаг байна.
...к съездын хүндэлэлдэ со-
...дэ мүрысөөнэй мүнөө
...орнай үргэн далайса-
...рээд байхада механиче-
...д баһал шэнэ амжалта
...лөө тэмсэжэ байна. Це-
...д станогууд, хүсэтэ кра-
...үнигүй хүдэлнэ...

...уун тээшээ һунаһан це-
...пролёдто хэдэн ехэ стано-
...дяхай. Тэдэнэй нэгэн дээ-
...н Улаан тугай хадхаатай
...ойһоо харагдана. Энэ ста-
...то токарь Василий Ивано-
...н ажаллана. Тэрэнэй хү-
...э байхыень харахада ур-
...ирхолтойшье. Станогынь
...хүдэлжэ, булад хатуу
...ь түмэр деталь шарша-
...ологдон, мушхаралдамал
...оолнуудаа алда алдаар
Василий Ивановичын хү-
...хүдэр гарнуудынь стано-
...ьһонуудые оншотойхоноор
байдаг.

...ай ямар деталь болохо юм,
...э новаторһаа асуухада, ха-
...аһаа банка абажа, стано-
...эелдэдэг частьнуудые то-
...ка, нигэжэ харюусана:

...озой поршень болохо юм.
...ууралай хүсэ тэсэдэг бай-
...а тон һайн шанартай түмэ-
...ёһотойл нариинаар бүтээг-
...най. Эдэ, газарта хэбтээ-
...ровозой мөөрнүүдэй дыш-
...охо.

...й Иванович, эдэнние үг-
...ойшо бүтээжэрхибэ гүт,
...н халааннайхидай үлөөһэн
...үү,—гэжэ хүршэ станог-
...дэрилдэг нэгэ залуухан
...уба,

...үлөөдэһэн гэнэш, халаанай
...шөө нэгэ энэ зэргын юумэ
...аа,—гэжэ нүхэр Мурысин
...тажа байжа, хөөрөөгөө
...үргэлжэлүүлнэ.—КПСС-эй
...льскэ Пленумэй шиидхэ-
...ажалай бүтээсые саашаа-
...элүүлгэдэ онсо анхарал
...ан, үйлэдбэри дээрэ ажа-
...дүй дүршэлые, шэнэ
...үргэнөөр хэрэглэхэ та-
...ээр, хүдэлмэришэдэй урда
...тэ табигдаба. Би энэ
эрилтые дүүргэлтэ болгон, түмэрые
ехэ хүсэн дээрэ түргэнөөр отолдог
токарь Колесовой дүршэлөөр хүдэл-
мэрилжэ эхилээб. Шэнэ аргын аша
үрэ тон ехэ, халаанайнгаа нормые
288 процент хүрэтэр дүүргэдэг бо-
лонхойб.

Иигэжэ хөөрэлдэжэ байха һам-
баандаа Василий Иванович токариин
мэргэжэлдэ һургажа байһан Коля
хүбүүнэй хэһэн юумыень шалгажа
үзөөд, «детальшни жэгдэ бэшээр
отологдоно, отолуураа сэхээр ябуул-
хые оролдохо хэрэгтэй» гэжэ байжа,
һурагшынгаа барижа байһан түмэ-
рые станогтонь дахин табяад хай-
шан гээд отологдохо байһаниень
зохидхоноор харуулан үгэбэ. Тэрэ-
нэй залуу хүдэлмэришэдтэ иимэ эхэ,
эсэгын анхаралтайгаар хандан ажал-
лажа байһые харахада сэдьхэл бая-
самаар. Мүн һурагшадынь өөһэдын-
гөө багшые хэзээдэшье һанажа яба-
ха бшуу.

— Заводойнгоо тогтохоһоо эхи-
лээд, 20 гаран жэлдэ токарёор хү-
дэлмэрилжэ байнаб. Энэ үе соо ха-
раһаар байтарни үйлэдбэри дээрэ
хэды олон шэнэ арга, технологи нэб-
тэрүүлэгдээ гээшэб?! Бүтээсэ ехэтэй
шэнэ шэнэ машина зэмсэгүүдтэй
болонобди. Эдэ бүгэдые һайнаар
хэрэглэжэ, ажалайнгаа бүтээсые
эрид шууд дээшэлүүлхэ гээшэ ма-
най түрүүшын ээлжээнэй хэрэг бо-
лоо,—гэжэ нүхэр Мурысин богони-
хон хөөрөөгөө дүүргэжэ, хүдэлмэреэ
үргэлжэлүүлжэ ороно. Станогынь
түрүүшээр аалиханаар хүдэлжэ эхи-
лээд, байн байтараа эрьелдэсэнь
улам түргэдэжэ, хүхэ ногоон үнгэтэй
түмэр зомгоолнуудые дахяад муш-
харуулна.

Василий Иванович Мурысин Ле-
нинэй орденто ПВЗ-гэй солото хү-
нүүдэй нэгэн юм. Гансахан табадахи
табанжэлэй үе соо энэ новаторай хэ-
һэн, туйлаһан юумые тоолохо болоо
һаа тон ехэ. Гурбан жэлэй саада тээ
табанжэлые дүрбэн жэл соо дүүргэ-
хэ тухай ленинградайхидай үүсхэл
гараа бэлэй. Василий Иванович тэрэ
үүсхэлые халуунаар дэмжэн, ажалай
бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө бүхы
хүсэ шадалаараа тэмсэжэ ороо һэн.
Солото токариин оролдолго миин үн-
гэрөөгүй. Табанжэлэй үшөө дүүрээ-
шьегүй һаа, 16 жэлэй түсэб тэрэнэй
гараар бэелүүлэгдэнхэй. Мүнөө
КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ
ажалай вахтада жагсаад, халаан бү-
хэнэйнгөө нормые гурба дахин дүүр-
гэнэ.

Б. Будаев.

...бүтээсын, эрхим шанарай түлөө

...аймагай Бургалтайн МТС-
...ын 1-дэхи бригадын ком-
...гдар Рабданович Гармаев
...лзараа жэл бүри суурха-
...хэр «С-6» комбайнаар
... хойшо хүдэлмэрилнэ:
...ялтые хододоо түгэс
...ээр угтадаг туладаа
...дим жэшээ харуулдаг юм.
...здев 1952—1953 онуудта
...ита туйлаһанайнгаа түлөө
...дөө ажахын бүхэсоюзна
... хабаадалсажа, грамота
...ай часы шан абаһан бай-

...дэ Чагдар Рабданович
...льича» колхозой полинууд
дээрэ мүн лэ амжалтатайгаар хүдэл-
мэрилжэ байна. Түрүүшээр тэрэ ку-
куруза хуряалга дээрэ хүдэлмэри-
лөө. Тиин 4 гектарай орондо үдэр бү-
ри 16—21 гектар хүрэтэр хадажа,
кукурузыень 9 үдэр соо хуряажа
дүүргээд, 831 түхэриг олоһон байна.

Мүнөө таряа хуряалга дээрэ хү-
дэлмэрилхэ зуураа, халаан соогоо
11—16 гектар хүрэтэр таряа хадана.

Нүхэр Гармаев даалгабаряа үлүү-
лэн дүүргэхын түлөө тэмсэхэтэйгээ
хамта, ажалайнгаа шанарые һайжа-
руулха гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдо-
дог.

Ц. Банзаракцаев.

Республикын аймагуудта үбһэ хуряалгын, тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай 1955 оной сентябриин 10-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Үбһэ сабшалга	Сабшагдаһан үбһэ сомолго	Силос даралга
Б.-Кударын	115,2	99,5	12,6
Прибайкальска	109,9	97,8	24,0
Кабанскын	109,5	98,5	28,4
Кударын	107,6	92,3	26,5
Закаменай	106,7	97,5	47,8
Ториин	101,9	88,5	30,0
Иволгын	95,0	97,3	26,9
Сэлэнгын	91,2	94,4	16,3
Түнхэнэй	90,5	98,9	86,9
Тарбагатайн	85,9	97,8	16,3
Кяхтын	84,7	93,7	21,5
Хэжэнгын	79,1	76,5	17,9
Курумканай	78,5	97,8	14,9
Занграйн	78,3	93,4	8,1
Яруунын	75,6	76,8	5,6
Хориин	74,1	82,7	19,5
Бичурын	73,9	96,8	14,5
Баргажанай	69,3	96,1	21,3
Зэдын	66,5	88,0	37,2
Мухаршэбэрэй	62,4	95,4	14,2
Баунтын	41,1	93,5	67,1

Һаалишадай амжалта

Ажахын энэ жэлэй 11 һара соо Сэлэнгын аймагай Сүхын МТС-эй харьяата колхозууд нютагай үүлтэрэй үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула бага бэшэ оролдолго гаргаа. Жэшээнь, Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Дансарунов Ц. Ж.) нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 607 литр һү һааба. Зарим түрүү һаалишад Д. Гармажапова, Д. Тугутова, Ц. Цыденова ба бусад үнеэн бүриһөө 900—1261 литр һү һаажа, һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Маленковой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Д. С. Мункожапов) мүн энэ болзор соо нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 574 литр һү һаажа, үнгэрэгшэ жэлэй 11 һарын дүнгүүдые хэдэн арбаад литрээр үлүүлбэ. Нютагай үнеэдэй фермын һаалишад Цыренханда Эрдынеева, Намжил Эрдынеева гэгшэд тус тустаа үнеэн бүриһөө 1100 литр һү һааха уялгаяа 11 һара соо үлүүлэн дүүргээд байна. Тэдэнэр тус бүридөө 1309—1309 литр һү һааба.

«Коммунизм» колхозой һаалишад (түрүүлэгшэнь С. Д. Дашиев) үнгэрэгшэ жэлэй 11 һара соо үнеэн бүриһөө 400 литр һааһан байгаа һаа, мүнөө үнеэн бүриһөө 600 литр һү һааба. Һаалишад Д. Ганжурова, Д. Шантанова, Э. Хандашкеева гэгшэд 730—800 литр һү һаагаад байна.

Сүхын МТС-эй харьяата колхозуудай һаалишад партиин XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ шэнэ амжалта туйлажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гарахые оролдожо байна.

Л. Ринчино.

Сатирын булан

„Арбан табые алеэ наашань"

Август һарын наратай дулаахан нэгэ үглөөгүүр Хори Хэжэнгэ хоёрой хоорондохи харгыгаар «БД 97-07 гэжэ номертой хоёр тонны автомашина шадал мэдүүлэн гүйжэ ябаба. Кузовайнь хоёр хажууда «почта» гэжэ һөөлжүүлэн бэшэгдэһэн томо сагаан үзэгүүд миил зуралзан харагдажа ябаа һэн. Кабина соо шофёрой хажууда һууһан үндэр ута хүн хирэ-хирэ болоод лэ дээрээ мүргэжэ, уршына. Теэд тэрэ хүн юундэшьеб үлэ мэдэг миһэд гээд абана, хаа яахан һанаашье алдана.

Уданшьегүй, машинын гүбөө дабаад орхихолоор Хэжэнгын аймагай центр харагдаадхиба. Машинын гол үйлсэдэ гарахадань, тэндэ, гартаа монсо сонсо юумэнүүдые бариһан, суба шинельнүүдые хэдэрһэн хүгшэншье, залуушье хүнүүд иишэ тиишээ ябаха гэжэ харгы дээрэ обооржо байба. Мүнөөхи шофёрой хажууда һуугааша хүнэймнай нюдэн гансата ёлогошоод, машинын тэрэ зуура зогсохотой хамта, кабинаһаа толгойгоо бултайлгажа, хазагад гээд, тэндэ байһан хүнүүдтэ «тосхоной доодо үзүүртэ ошоод, хүлеэгээд байгты» гэһэн тэмдэг үгэжэрхибэ.

Нэгэшье үгэ дуугарангүй, миил нюдөөрөө эмнижэ, тархяа хазагад гүүлээшье һаань, эндэ байгааша хүнүүд юу хэлэхэеэ һанаһыень булта ойлгожорхибо хэбэртэй: үгэ дуугүйхэн юумэнүүдээ суглуулжа абаад, һубариһаар уруудабад.

Энэ үедэ нөөхи машинамнай эрьелдээд, хэлхеэ холбооной аймагай конторын үүдэндэ ерэжэ хүндэлдөөд, зогсошобо. Эндэ мүн лэ машина хүлеэһэн арбаад хүнүүд обоолдожо байна. Кабина сооһоо нөөхи үндэр хүмнай гаража ерэхэдээ Улан-Удэһээ почто үдэшэжэ ябаһан Геннадий Иванов байба. Нүхэр Иванов кабинаһаа гараад, контородо орожо ябахадаа нюдөөрөө эмнижэ, эндэ байгааша хүнүүдтэ «үйлсын доодо үзүүртэ ошоод байгаарайгты» гэжэ баһал мэдүүлжэрхибэ.

Час тухай сагай үнгэрөөд байхада конторын начальник нүхэр Железнягай кабинет соо иимэ хөөрэлдөөн болобо:

—Гена, хоёр хүн командировкоор ябана, тиихэдэ эхир нарай үхибүүдтэй нэгэ эхэнэр бии. Албанайшье бэшэ, нүхэрэй ёһоор хэлэнэб, эдэ хүнүүдые һуулгажа абаашыш даа.

—Эх, Кирилл Григорьевич, бүтэхэгүй хүн гээшэ хат даа, зүгөөр һуулшынхэе, дахин нэгэшье хүниие абахагүйб! Почтын машина хүнүүдые зөөхын тулада бэшэ, харин почто зөөхын тулада табигдадаг юм.

Иимэ үгэнүүдые дуулаһан нүхэр Железняк тэдэ һуулгахаяа һанаһан хүнүүдтээ биледшье абхуулха тухай оролдобогүй.

Дээрээ гурба-дүрбэн хүниие һуулгаһан, хоёр гурбан һабшагар саарһан мэшээгүүдтэй машина Хэжэнгын гол үйлсые уруудан ошобо. Хэжэнгын центрын доодо үзүүртэ хүрэжэ ерэхэдэнь олон хүн зогсожо байна. Машина тэдэ хүнүүдые үнгэрэн сасуу аалидажа, нөөхи хүмнай кабинаһаа гараад, харанхы хэрэг хэжэ байһанаа балаалан дэмы, дэмы энеэсэгээжэ:

—Эх, тэнэгүүдни, тэнэгүүдни, добуун доро ороод байхагүй, юундэ дээрэнь байгаабта?—гэжэ тархяа һэжэрнэ.—Зай бушуулагты, һуугаад орхигты, «поёд» харажархиюужа,—гэжэ тэрэ ехэл мэгдүүтэйгээр хүнүүдые яаруулна. Хүнүүдшье машинада багтажа ядажа байгаад һууба.

Үнөөхи почто наринаар сахижа үдэшэжэ ябаһан хүмнайшье саарһан мэшээгтэй юумэнүүдээ кузов руу хаяжархёод, кабинаһаа гараншьегүй саашаа харайлгаа һэн.

Арбаад километр ябаад байтараа машина талын дунда зогсожо, нүхэр Иванов кузов дээрээ гаража ерэбэ.

— Зай нүхэд тоосожорхихо болообди,—гэжэ тэрэ олоншье үгэ хэлэнгүй гараа һарбайба.

—Загастай хүрэтэр хэдые абаха хүмта?

— Арбан таба.

— Үгы урдань арбаар ябадаг һэмнайбди.

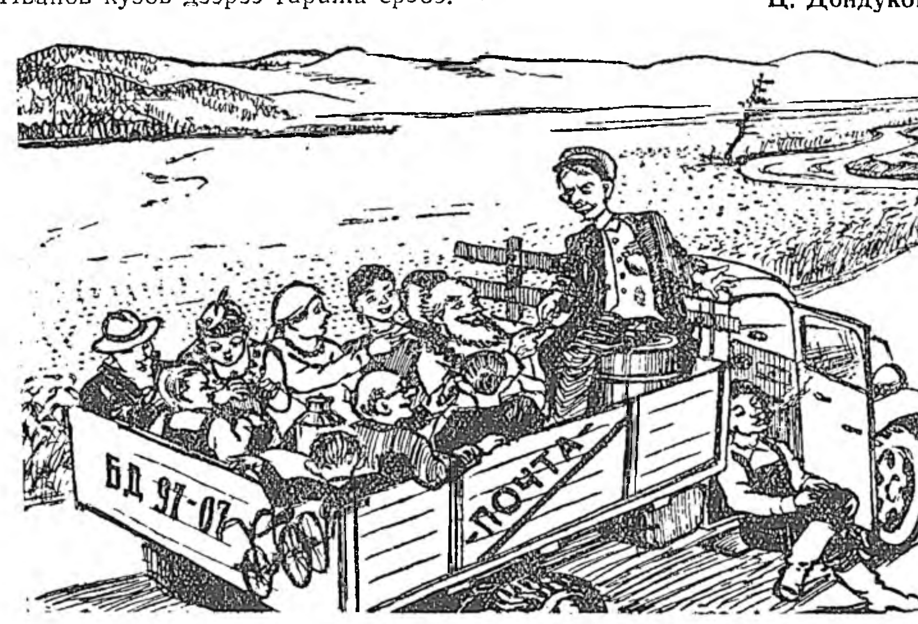
— Урдань хэдыгээр ябадаг байһан юмта, юушье мэдэнэгүйб. Харин би арбан табые абадагби. Арбан табые гаргагты, үгы һаа...

— Үгы һаа гэжэ.. теэд энэ сагаан талын дунда машинаһаа буугаад, хаана ошохомнай гээшэб. Абахал болоо гүбта даа,—гэжэ хүлээд тэрэ хүн 15 түхэриг һарбайха баатай болоо һэн.

Тиигээд Улан-Удэһээ почто үдэшэжэ ябаһан нүхэр Иванов гансахан Хэжэнгэһээ Чесана орохо зуураа 300-гаад гаран түхэриг сэбэр мүнгэ үбэршэлжэрхёо. Чесанаһаа эрьехэдээ мүн лэ олохон хүнүүдые һуулгаад гараа һэн. Харин Улан-Удэһээ гараһанһаа хойшо хэды ехэ мүнгэ үбэршэлһыень, энээрүү ерэхэ бүридөө хэды шэнээниие «шүүрдэдэгыень» тодоор мэдэжэ шадабагүйбди.

Сэхэ руунь хэлэхэдэ, энэмнай харгын ябуул тоншуулшан бэшэ гээшэ гү?

Ц. Дондуков.

— Алеэ наашань, асагты,
Арбан таба — табые!
«Арба — арбые» гэнэ гүт?!
Абахагүйб хэлээшэһээ багые!!

Хармалаа һаа буугты саашаа,
Хайшаа ошонот, ябагты саашаа!
Манда одоо хамаагүй даа!
Машина яһала хурдан даа!

С. ГРАХОВСКИИН зураг,
Ш. НИМБУЕВАЙ шүлэг.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНЦЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Хаалтатай байдаг клуб"

Иимэ гаршагтай бэшэг манай газетын сентябриин 1-нэй номерто толилогдоһон байгаа. Тэрэ бэшэг соо Хэжэнгын аймагай Чесаиын хүдөөгэй клуб ходо хаалтатай байдаг гэжэ хэлэгдэһэн юм.

Манай редакцида Хэжэнгын аймсоведэй гүйсэдкомой культурын таһатые даагша нүхэр Баяртуевай мэдээсэһэнэй ёһоор бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтанууд булта зүб байба. Ажалдаа муугаар хандаһанайнь түлөө клубые даагша нүхэр Бадмацыреновада зэмэ үгтэбэ.

Мүнөө тус клубай хүдэлмэриие һайжаруулгада туһалхын тулада аймагай культурын таһагай хүдэлмэришэн эльгээгдээ.

...үдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэ дээрэ

...убань" совхозой ...ректор Н. И. ...менковой лекци

...рска хизаарай «Кубань» ...зой директор, Социалис-...алай Герой Н. И. Тро-... Хүдөө ажахын бүхэсоюз-... дээрэ Украинаһаа, ...аһаа, Ставропольско хи-... Воронежско, Куйбышевска ...ластьнуудһаа ерэһэн эк-...дтай уулзаба.

...» гэжэ совхозой амжал-...на павильон соо үргэ-...агдана. Үрһэнэй энэ то-...абанжэлэй турша соо гү-... мянган пүүд сортовой ...о үрэһэ үгэһэн байна. ...убань» совхоз гансахан ...шагта шэниисээрээ суур-..., харин хүдөө ажахын ...ринуудые хүгжөөдэг бай-...бэртэ бодо мал, гахай, хо-...рилэтдэнэ, сад, виноград ... Тарилгын газарай 100 ...дэ 1.520 центнер тарян, ...элдүүриин газарай 100 ...нэ 36,4 центнер мяха, ... һү абаһан байна. Сов-...нүүдтэ гурба мянга ша-... 400 гаран үнеэд тоолог-...рэгшэ жэлдэ үнеэн бүри-...илограмм һүн һаагдаа.

...нь машина үргэнөөр хэ-... Газар элдүүрилгэ, та-...ргаса хуряалга, хүрьһэн-...лгэ оруулга гүйсэд меха-...анхай. Тиихэдэ малажа-...нүүдтэхи ажал ехэтэй хү-...эй 80 процентнь механизацилагдаһан байна. Мүнөө ургасаяа 13 үдэр соо хуряагаа. Гэхэтэй хамта, 1.500 гектарай таряа амяарлан хуряаһан байна. Энэ хадаа гектар бүридэ дунда зэргээр 2,5 центнер таряа нэмэжэ абаха арга олгоо.

«Кубань» гэжэ совхоздо үндэр ургаса ургуулдаг, малажалһаа ашаг шэмэ ехээр абадаг мастернууд олон. 85 хүдэлмэрилэгшэд Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаха эрхэ олоһон байна. Нүхэр Трофименко кукурузын үндэр ургаса ургуулдаг, мүн энэ культураһаа гибриднэ үрэһэ абадаг дүй дүршэл тухайгаа экскурсантнуудта хэлэжэ үгөө. Тэрэ хадаа хэдэн жэл соо удаа дараалан гектар бүриһөө дунда зэргээр 35—37 центнер, тиихэдэ зарим участогуудһаа 50 центнерһээ дээшэ кукурузын орооһо абадаг агротехникэтэй выставкэдэ ерэгшэдые һайнаар танилсуулһан байна. Мүнөөшье жэлдэ мүн һайн ургаса абтана. Кукурузын эшэ набшаһадынь хоёр-гурбан метр үндэртэй болоһон, мүн томонууд буурсагууд гараһан байна. 300 гектарай кукурузын һүн-восковой эдеэтэй болоод байхадань хуряагаа. Малынь шэмэтэ ба концентрированнэ элбэг ехэ тэжээлтэй болохонь.

Кукуруза тарилгын элдэб арга дүршэлнүүд сооһоо квадратно-гнездовой аргаар тарилга эгээл һайн байгаа гэжэ нүхэр Трофименко хэлэбэ. Иимээр тарилга хэхэдэ гектар бүридэ дунда зэргээр 6—8 центнер таряан ехээр абтаха, ажал хүдэлмэри хоёр-гурба дахин хүнгэдхэгдэхэ байна. Совхоз кукуруза тарихадаа газараа гүнзэгыгөөр хахалдаг, тарихын урда тээ үрэһээ һайжаруулдаг ба бусад хэмжээнүүдые бэелүүлдэг юм.

Кукурузын гибриднэ үрэһэ абадаг тухайгаа нүхэр Трофименко хэлэжэ үгөө. Иимэ үрэһэн совхозой 183 гектарта таригдадаг. Хэдэн жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүд дээрэһээ харахада иимэ үрэһэн гектар бүридэ 5—6 центнерээр ургаса нэмээдэг байна.

2. „Таряанай гээлтэтэй тэмсэхэ" гэһэн шэнэ зал

Колхозууд ба совхозуудта ургаса хуряалгые зүбөөр эмхидхэлгэ хадаа хэдэн миллион тонно таряае гээлтэ хоролтоһоо хамгаалха арга олгоно. «Орооһо таряан» гэжэ павильоной тусгаар зал соо табигдаһан шэнэ стенднүүд болон материалнууд орооһо таряае гээлтэһээ хамгаалха арга нүхэсэлнүүд тухай тодоор харуулна.

Хуряалгын болзорһоо дулдыдажа, таряанай хэды шэнээн гээгдэдэг тухай тоо мэдээнүүд нэгэ стенддэнь харуулагдана. Днепропетровско областиин Синельниковскэ сортоучастогай мэдээнүүдэй ёһоор, таряанай гүйсэд эдеэшээд байхада, саг соонь хуряахада гектар бүриһөө 29,5 центнер ургаса абтаһан байна. Тиихэдэ удаа тээнь 5 хоног үнгэрөөд байхада гектар бүридэ 1,1 центнер, харин 20 хоног үнгэрөөд байхада 11 центнер таряан гээгдэһэн байха юм.

Хуряалгада полиие зүбөөр бэлэдхэхэ тухай тусгаар стенд зорюулагданхай. Дүй дүршэл ехэтэй механизаторнууд участок бүхэниие загон болгожо таһалдаг юм. Тэрэнэй утань үргэнһөөнь 5—8 дахин ехэ байха ёһотой. Прицепной комбайнай тойрожо хадаха полинуудай углуунуудынь уридшалан хадагдаһан байха зэргэтэй. Тэрэшэлэн комбайные үлэмжэ үндэр бүтээсэтэйгээр гэхэ гү, али бүлэг бүлэгөөрнь ябуулхада ашаг үрэтэй байһан тухайнь эндэ харуулагдана.

Тэрэшэлэн таряанай гээлтэтэй тэмсэхэ шухала арга нүхэсэл—орооһото культурануудые амяарлан хуряалгын үлүү һайн байһан тухай стенднүүд дээрэ харуулагдаһан байна. Шиигтэй, буртаг үбһэтэй гү, али жэгдэ бэшээр эдеэшэһэн таряае амяарлан хуряахада гектар бүриһөө 2 центнерһээ дээшэ таряан үлүү ехээр абтана.

Оронай солото комбайнернууд, Социалистическэ Ажалай Геройнууд Д. И. Гонтарь, Е. С. Рязанцев ба бусад комбайнай хүдэлмэриин сагые 85—90 процентдэ хүргэһэн байна. Юрын тааруулан түхеэрэлгэнүүд ба эмхидхэлэй хэмжээ-ябуулганууд комбайнай миин байха ябадалые огтолон болюулаа.

Комбайнай ябажа байхадань таряа эюулжэ абалга хадаа миин байлгын сагые алмаһанай ашаар, суудхэ бүридэ 2—3 гектар таряа нэмэжэ хуряаха арга олгоо. Дүй дүршэлтэй комбайнернууд машина дээрээ уһа хэдэг бочко нэмэжэ түхеэрнэ. Энэ хадаа уһа хэхэдээ комбайн байлгаха ябадал болюулна.

Тэрэшэлэн комбайнернуудай өөһэдынь хэжэ шадахаар хэдэн нарижуулганууд комбайнуудай бүтээсые нилээд дээшэлүүлхэ байна.

Ургаса хуряалгые, мүн таряа хатаалга, сэбэрлэлгые комплексноор механизацилаад байхада ажал хүдэлмэри хүнгэрдэг, орооһоной гээлтые болюулха ябадал хангадаг, тэрэнэй шанарые һайжаруулдаг юм.

Полинууд, тогууд дээрэ, складууд соо, тэрэшэлэн хатаажа, сэбэрлэжэ байхадаа ургасые харууһалха хэмжээнүүд эндэ харуулагдана.

3. Үнеэдэй фермэнүүдые комплексноор механизацилга

«Манеж» гэжэ павильоной лекционно зал соо выставкын экскурсантнууд ба тэрээндэ хабаадагшад Московско областиин «Лесные поляны» гэжэ совхозой директор, Социалистическэ Ажалай Герой Ф. И. Тризнотой уулзаба. Зал дотор 500-гаад шахуу малшад ба механизаторнууд суглараа.

Нүхэр Тризно «Лесные поляны» гэжэ совхозой хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэбэ. Энэ ажахыда үнеэдые механизированнээр һаалга 1935 онһоо хойшо эхилһэн байна. Энэ үе соо машинанууд нилээд һайжарһан, мүн һаалишад дүй дүршэл ехэтэй болоһон байна. Мүнөө совхозой фермэнүүдтэ 200-гаад шахуу холмогорско үүлтэрэй үнеэд бии. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ үүлтэрэй үнеэн бүриһөө дунда зэргээр жэл соо 5—5,5 килограмм һүн һаагдана. Зарим һаалишадынь бүришье ехэ амжалтануудые туйлаа. Социалистическэ Ажалай Герой М. Д. Гортова совхоздо 20 жэлэй турша соо хүдэлмэрилхэ зуураа миллион килограмм һү һааһан байна.

Үнеэдые электрын хүсөөр һаадаг болоходонь һаалишадай ажал хүдэлмэри нилээд хүнгэрһэн, ажалайнь бүтээсэ дээшэлһэн байха юм. Энэ хадаа тэдэнэй хүдэлмэриие тон шэнээр эмхидхэхэ арга олгоо.

Мүнөө тус совхоздо электрын хүсөөр мал уһалагдана, үбһэ тэжээл буйлуулагдана.

4. И. В. Мичуринай түрэһөөр зуун жэлэй ойдо

Ородой агууехэ эрдэмтэ Иван Владимирович Мичуринай түрэһэнһөө хойшо зуун жэлэй ойе советскэ арад энэ намар тэмдэглэхэнь. Оронойманай бүхы колхозууд, совхозууд, научна эмхи зургаанууд, һуралсалай дээдэ газарнууд, һургуулинууд, хүдэлмэришэдэй клубууд болон культурын ордонууд энэ ойе һайндэрлэлгэдэ бэлэдхэжэ байна. Выставкэдэ ерэгшэд И. В. Мичуринда зорюулагдаһан стенднүүдые угаа ехэ һонирхолтойгоор харана. Эрдэмтэ үрэ жэмэстэ ба бусад культурануудай 300 гаран шэнэ сортнуудые бии болгоһон байна. Стенднүүд дээрэ гайхамшагта үрэ жэмэсүүд харуулагдана. Мүнөө Российска Федерациин колхозуудай садууд соо мичуринска сортнуудай хэдэн миллион үрэ жэмэстэ модод ургана. Дулаанда дуратай культурануудые—виноград, абрикос, черешни, урда зүгтэ ургадаг яблони ба груша тарилга хойто зүг тээшэ 500—1000 километртэ дэлгэрһэн байха юм.

Һүүлэй арбан жэл соо РСФСР дотор сад тарилгын талмай хоёр дахин шахуу үргэдэжэ, 800 мянган гектар болоо.

«Центральна хара хүрьһэтэ областьнууд» гэһэн павильоной түрүүшын зал И. В. Мичуринай научна ба практическа ажал-ябуулгада зорюулагданхай. Эндэ байгаалиие агууехэ шэнэдхэн байгуулагшын скульптура табигданхай.

«Сад тарилга» гэжэ павильон соо байгаалиие агууехэ шэнжэлэгшын ажал-ябуулга ба зохёохы ажал тухай олон стенднүүд харуулна.

Советскэ болон хитад эрдэмтэдэй хамтын хүдэлмэри

ПЕКИН, сентябриин 13. (ТАСС). Баруун-Урда Хитадтахи Юньнань, Сычуань гэдэг провинцинуудта хитад болон советскэ булэг эрдэмтэд амиталдай, ургамалай зүйлнүүдые шэнжэлжэ дүүргээ гэжэ Синьхуа агентство дамжуулна. Табан һара үлүүтэй саг соо хэгдэһэн шэнжэлэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүд Хитадай болон СССР-эй науканууддай академинүүдэй зохёолнууд дотор тунхаглагдаха байна.

Энэ хүдэлмэридэ хабаадаһан советскэ эрдэмтэд Хитадта байхадаа советскэ наукын түйлалтануд тухай хэдэ хэдэн лекцинүүдые уншаа. Тэрэшэлэн тэдэнэр Пекиндэхи, Кантондохи, Шанхайдахи, Чунциндахи болон бусад городуудтахи научно-шэнжэлэлгын центрнүүдээр ябаа, элсэ материалнуудые шэнжэлэн үзөө, амитадай болон ургамалнуудай олон зүйлнүүдые суглуулаа.

Токудын дурасхаалда зорюулагдаһан митинг Пекиндэ болобо

ПЕКИН, сентябриин 13. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Японии коммунистическэ партиие байгуулагшадай нэгэн, япон арадай алдарта хүбүүн Кюици Токудын дурасхаалда зорюулагдаһан шаналалай митинг энэ үглөөгүүр Пекиндэ, культурын ордон соо болобо.

Митинг дээрэ үгэ хэлэһэн Арадай гүлөөлэгшэдэй Бүхэхитадай сугларалгын Сэг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ, Хитадай коммунистическэ партиин ЦК-гэй секретарь Лю Шао-ци нүхэр Токудын ажабайдал, ажал-ябуулга хадаа япон арадай бээ даанхай байдалай ба жаргалта һайхан ерээдүйн түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө хэлбэришэгүй тэмсэл мүн гэжэ хэлэбэ. Нүхэр Токудын нүгшэһэн ябадал хадаа япон арадта түйлай ехэ гээлтэ болоһон байна гэжэ Лю Шао-ци хэлэбэ. Токудын нүгшэһэндэ хитад арад үнэн сэхэ ба хүндэтэ ханиа гээһэн байна.

Японии коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй түлөөлэгшэ Иосио Сига митинг дээрэ мүн үгэ хэлээ. Мүнөө үедэ Японско коммунистическэ парти нүхэр Токудын эхи табиһан хэрэгэй түлөө нягта нэгэдэлтэйгээр тэмсэжэ байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Митингын һүүлээр нүхэр Токудын шарилтай урна Японии коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй гэшүүн Иосио Сигада ба Кюици Токудын һамган — Тацу Токудада үгтэбэ. Удаань сугларгашад аэродром тээшэ ошоо.

Аэродром дээрэ шаналал-гашуудалай һүүлшын ёһолол болоно. Удаань «Интернационал» гүйсэдхэгдөөд, һүүлээрнь нүхэр Токудын шарилтай самолёт ниидэн ошоно.

Вашингтоной болоһон японо-американска хэлсээн тушаа Японско коммунистическэ партиин ЦК-гэй мэдүүлгэ

ПЕКИН, сентябриин 13. (ТАСС). Японии коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй секретариат мэдүүлгэ толилоо гэжэ японско хэблэлэй мэдээсэлые заан, Синьхуа агентство дамжуулба. Вашингтондо һаяхан болоһон хэлсээн тухай японо-американска хамтын коммюнике тус мэдүүлгэ дотор буруушаагдана.

Коммюникеһээ хаража үзэхэдэ, гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ, Сигемицу Даллес хоёр Дальна Востогто тогтуурингүй байдалтай байха гэһэн шалтагаар Японидохи сэрэгэй базанудые үргэдхэжэ, зэбсэгжэлтые түргэдхэхэ, американо-японско «аюулгүй сахиха пактые» шангадхаха гэжэ хүсэнэ. Энэ хадаа уласхоорондын түгшүүритэй һуудалые һуларуулха гэһэн оролдолгодо, дүрбэн ехэшүүлэй зублөөн дээрэ гаргагдаһан оролдолгодо зүришэнэ. Энэ хадаа мүн тэрэшэлэн япон арадай хүсэлдэ зүришэнэ. Япон арад хадаа Японии ба Холбоото Штадуудай хоорондо баталагдаһан «аюулгүйе сахиха пактын» ба «административна хэлсээнэй» дахинаа харатдахые хүсэнэ.

Дальна Востогтохи тогтуурингүй байдал хадаа Азида ябуулагдажа байгаа американска политикаһаа үндэһэтэй гэжэ саашань мэдүүлгэ дотор заагдана.

Японско коммунистическэ парти Японии бээ даанхай байдалай түлөө, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ бүхы демократическа булэгүүдтэй, бүхы арадтай нэгэдэхэ байна гэжэ мэдүүлгын эсэстэ онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Австридахи советскэ сэрэгүүдые командалагша уулзалга хэбэ

ВЕНА, сентябриин 13. (ТАСС). Австридахи советскэ сэрэгүүдые командалагша генерал-лейтенант И.И. Бойков советскэ сэрэгүүдэй Австриһаа гаргагдажа дүүрэхэ байһантай дашарамдуулан уулзалга хэбэ.

Уулзалга дээрэ федеральна канцлер Ю. Рааб, вице-канцлер А. Шерф, гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Фигль, дотоодын хэрэгүүдэй министр О. Гельмер болон австрийска правительствын бусад гэшүүд, Венэдэ байгаа хэдэ хэдэн посольствонууд болон миссинүүдэй толгойлогшонор, США-гэй, Англиин, Францин сэрэгүүдэй командованиин түлөөлэгшэд байба.

Советскэ талаһаа уулзалга дээрэ СССР-һээ Австрида байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол И. И. Ильичев, СССР-һээ Австрида байгаа торгпред В. И. Клочек, советскэ сэрэгэй генералнууд ба офицернууд, советскэ посольство болон торгпредствын харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд байлсаба.

Генерал-лейтенант И. И. Бойков тобшо үгэ хэлэжэ зуураа, Советскэ Армиин сэрэгүүд Австрида ерэхэдээ австрийска арадые сүлөөлэгшэ боложе ерээ һэн, мүнөө тэрэнэй хаһинь боложе бусаба гэжэ онсолон тэмдэглээ.

«Советскэ командованитай ба сэрэгүүдтэй ажал хэрэгээ харилсаатай байһанайнь, дэмжэлгэ үзүүлдэг байһанайнь түлөө австрийска правительстводо, австрийска нютагай засагаархидта баясхалан хүргэхэ хүсэнэб. Советскэ сэрэгүүдтэ хани ёһоор хандадаг байһанайнь түлөө, туһаламжа үзүүлдэг байһанайнь түлөө, халуунаар үдэшэжэ ба һайн һайханиие хүсэжэ байһанайнь түлөө австрийска хүн зондо үнэн сэдьхэлэй баясхалан хүргэнэб» гэжэ тэрэ лэбэ.

Харюугай үгэ хэлэхэ зуураа, федеральна канцлер Ю. Рааб гитлеровскэ сэрэгүүдэй бута сохижо, Австрие сүлөөлэгдэ Советскэ Армиин үйлэдэлнүүдэй шиидхэхы үүргые тэмдэглээ. Нейтральна Австри эб найрамдалые, бүхы оронуудтай хани ёһоной харилсаатай байхые хүсэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглээд, саашадаа эол жаргалтай байхые советскэ арадта хүсэбэ.

Уулзалга хани ёһоной таатай зохид оршон байдалда үнгэрөө.

Кипр тухайда Великобританиин коммунистическэ партиин мэдүүлгэ

ЛОНДОН, сентябриин 12. (ТАСС). Үсэрэлдэр Великобританиин коммунистическэ парти бээ даанхай байдал олгохо тухай Кипрын арад зоной эрилтые дэмжэхыень английска арадые уряалһан мэдүүлгэ тунхаглаа.

Английска, греческэ болон турецкэ гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй үнгэрэгшэ недели соо дүүрэһэн лондонско зүблөөн «эхинһээ хойшо бүрүү һурэһэн байна» гэжэ тус мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. «Ажабайдал зохёохоо, гол демократическа эрхэнүүдые олохоһоо гэжэ найдахаа болиһон Кипрын арад тэрэ хэлсээнүүд дотор ямаршье эрхэ дуугүй байгаа» гэжэ тус мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Мэдүүлгэ соо Кипртэ английска сэрэгүүдые эльгээһэн ябадал буруушаагдана, «английска консерваторнууд Кипрын бээ даанхай байдал тухай асуудал шиидхэхэһээ зайлаха гэжэ һэдэхэ зуураа, конституци дурадхана, тэрэ конституциин ёһоор, колониальна гурим хуушаараа үлөөгдэжэ, бүхы гол шиидхэхы эрхэнүүд английска правительствын гарта үлэхэ» байна гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Японско профсоюзууд Японидо США-гэй агаарай-сэрэгэй базанудые үргэдхэхэ ябадалла эсэргүүсэн тэмсэнэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 13. (ТАСС). Японии томохон профсоюзна организаци—3.300 мянган хүнүүдые нэгэдхэдэг профсоюзудай генеральна совет Японидохи американска авиабазануудые үргэдхэхэ ябадал болюулхыень США-гэй правительствоһаа эрихэ гэһэн гүйлтатай бэшэгые ажалай американска федераци, үйлэдбэриин профсоюзуудай конгрессто болон сүлөөтэ профсоюзуудай уласхоорондын конфедерацида эльгээгээ гэжэ Токиоһоо Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент дамжуулна.

«Авиабазануудые үргэдхэлгын программа хадаа японско арадта дабашагүй ехэ хүндэ дарамта болохо, Японии тушаа американска политикада угаа ехээр дураа гутаха ябадал үүсхэхэ» гэжэ тэрэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Японии бээ даанхай байдал түйлахаһаа хойшо Японидохи американска базанууд нииттэ талмайнь үргэн ехэ болоһон, мүнөө тус оронэй дүрбэн гол аралнуудай нэгэнэй—Сикокугай талмайтай адли байна гэжэ бэшэг соо заагдана.

«Японидо сэрэгэй базанууды байгуулһан ябадал хадаа милитаризмын үеыһэнхёө үшөө бури ехэ хэмжээтэйгээр эдлүүриин газарай хэмжээ хороохо, японско арадай ажабайдалые муудхаха байна» гэжэ тус бэшэг соонь саашаа хэлэгдэнэ.

США-гэй электропромышленностиин 43 мянган хүдэлмэрилэгшэдэй забастовко

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 12. (ТАСС). Электропромышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай 43 мянган хүдэлмэришэд мүнөөдэр забастовко эхилээ гэжэ Питтсбургһаа Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент мэдээсэнэ. «Вестингауз электрик» гэдэг компаниин 28 заводуудай хүдэлмэришэд забастовко хэнэ.

Питтсбургын нэгэ заводой 2200 хүдэлмэришэд тэмсэлые дэмжэлгэ болгон забастовко соносхогдоо. Тэдэ хүдэлмэришэд профсоюзтай хэлэн договорой компаниин эбдэһэнтэй дашарамдуулан августын 7-һоо хойшо хүдэлмэридөө гарахаа болиһон байна.

Нантын ажалшад өөһэдынгөө материальна байдалые һайжаруулхын түлөө тэмсэнэ

ПАРИЖ, сентябриин 13. (ТАСС). Нантын промышленна предприятинуудай ажалшад өөһэдынгөө материальна байдалые һайжаруулхын түлөө эрид шанга тэмсэл хэнэ. Профсоюзна организацинуудай уряагаар үсэрэлдэр докернууд, судна бүтээлгын верфьнүүдэй, металл үйлэдбэрилгын, бүд нэхэлгын болон химическэ предприятинуудай хүдэлмэришэд, барилгын хүдэлмэришэд, нефть үйлэдбэрилгын зарим заводуудай хүдэлмэришэд 24 часай забастовко эхилээ. Трамвайна болон автобусно паркын хүдэлмэрилэгшэд горьтойгоор хүбинь тэмсэһэн ажалшадтай нэгэдээ.

Город соо ажабайдалай гурим буйсадхаа, тэрэнһээ һэргылхэ зорилготойгоор нютагай засагууд город дотор полицейскэ ехэ хүсэнүүдые суглуулаа гэжэ «Пари пресс-энтрансижан» газетэ мэдээсэнэ. Эзэдээрээ хаагдаһан олонхи предприятинуудые полици болон жандармери эзэлээ.

Парагвай дотор репрессинүүдтэ эсэргүү тэмсэл

МОНТЕВИДЕО, сентябриин 12. (ТАСС). Латино-американска оронуудай прогрессивнэ ниитын организацинууд эб найрамдалай тала барилагшадые болон профсоюзна хүтэлбэрилэгшэдые мүрдэжэ хэгдэһэн Парагвайдахи репрессинүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэнэ. Латинска Америкын ажалшадай конфедераци Парагвайн президент Стреснертэ телеграмма эльгээгээ. Тэрээн соонь ингэжэ хэлэгдэнэ: хүдэлмэришэдые болон демократическа хүсэнүүдые хүтэлбэрилэгшэдые орон доторһоо сүлэлгэдэ ябуулһан ба Чакын, Ингавай концентрационно лагернуудта хааһан ябадалда эсэргүүсэн бидэнэр хэдэн миллион ажалшадай зүгһөө хандажа байнабди. Тэдэнэрые түргэн сүлөөлхые бидэнэр эринэбди.

Кубын телеграфай албахаагшадай тэмсэлэй илалта

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 12. (ТАСС). Кубын телеграфай албахаагшадай табан үдэр соо үргэлжэлһэн забастовко тэдэнэрэй илалтаар дүүрээ гэжэ кубинска «Карта семаналь» газетэ мэдээсэнэ. Тэмсэлдэ бодогшодой эрид зоригтой ба эрдэмэл хүсэтэй байһанай, мүн тэрэшэлэн тэрээндэ ороной бүхы ажалшадай дэмжэһэнэй эсэстэ правительство буулта хэхэ баатай болоһон байна.

Индонезидэ һунгуулиин урда тээхи кампани

ДЖАКАРТА, сентябриин 12. (ТАСС). Болохоо байгаа һунгалтануудтай дашарамдуулан Явын, Суматрын элдэб городуудта олон зоной хабаадалгатайгаар болоһон митингнүүд тухай индонезийскэ хэблэл мэдээсэнэ. Тиимэ митингнүүд Джакартада, Сурбайяда, Бандунгда, Меданда болон бусад городуудта болоо. Үсэрэлдэр Джакартада олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг болоо гэжэ «Хариан ракьят» газетэ мэдээсэнэ. Тус митинг дээрэ коммунистическэ партиин генеральна секретарь Айдит һунгуулиин урда тээхи үгэ хэлээ. Айдит бүгэдэниитын һунгалтануудые үнгэргэхэ шухала гэжэ заагаад, Зүүн Явын арад зониие национальна хүсэд бээ даанхай байдалай түлөө, бүхы арад зоной интересүүдэй түлөө, арадай демократическа эрхэнүүдые хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ нэгэдэхыень уряалаа. Манай арад национальна эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ бата бэхэер нэгэдэхэ ёһотой, болохоёо байгаа һунгалтанууд үедэ тиимэ нэгэдэлтэй байха ёһотойди гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Тэрэшэлэн Меданда олон зоной митинг болоһон тухайда хэблэл мэдээсэнэ. Тус митинг дээрэ национальна партиин лидернүүдэй нэгэн, урдань зам харилсаанай министр байһан Гани гэгшэ үгэ хэлэжэ, национальна партиин түлөө голосовалхыень Суматрын арад зониие уряалаа.

Английска авиационно заводой хүдэлмэришэдэй забастовко

ЛОНДОН, сентябриин 13. (ТАСС). «Хаукер» гэжэ фирмын Блэкпулдахи авиационно заводой 1500 хүдэлмэришэд тэдэнэй салин дээрэнь нэмэлтэ үгэхэһөө заводой дирекциин арсаһанай һүүлээр үсэрэлдэр забастовко соносхобо гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ.

Гражданска хүнүүдые нютаг орондонь бусааха тухай хитад-американска хэлсээн тушаа

ДЕЛИ, сентябриин 13. (ТАСС). «Хиндустан стандард» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Хитадай Арадай Республикын ба США-гэй правительствонууд гражданска хүнүүдые нютаг орондонь бусааха тухай өөһэдынгөө хэлсээн тушаа индийскэ правительстводо хуулитаар мэдээсэбэ. Энэ хэлсээе бээлүүлэлтэй холбоотой уридшалһан хэлсээнүүд Индиин, Англиин, Хитадай ба США-гэй хоорондо һаяар эхилхэнь гэжэ «Таймс оф Индиа» газетэ бэшэнэ.

Алжирска коммунистическэ партиин ажал-ябуулга хоригдобо

ПАРИЖ, сентябриин 13. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Алжирска коммунистическэ партиин ажал-ябуулгые Французска республикын бүхы территори дээрэ Французска правительство сентябриин 13-да хорибо.

Египедэ газар хүдэлһэнэй хойшолонгууд

КАИР, сентябриин 13. (ТАСС). Үсэрэлдэр газар хүдэлжэ, гансахан Каирта бэшэ, харин Египедэй бусад олон городуудта, тэрэ тоодо Александри, Тант, Кафр-Эш-Шейх, Кафр-Эз-Заят гэдэг городуудта һандарал болоһон байна. Һандарһан гэр байранууд дарагдажа 16 хүн үхөө гэжэ нютагай радио мэдээсэнэ. 50 гаран хүн шархатаа.

Шатараар зононууд хоорондын турнир дээрэ

ГЕТЕБОРГ, сентябриин 11. (ТАСС). 16-дахи тур дээрэ Керес Фудерерые (Югослави) түргэнөөр шүүгээ. Доннер (Голланди) — Штальберг (Швеци), Петросян — Филип (Чехословаки), Пахман (Чехословаки) — Бисгайер (США), Геллер — Найдорф (Аргентина) гэгшэдэй наадалга тэнсэлгээр дүүрээ.

ГЕТЕБОРГ, сентябриин 11. (ТАСС). 16-дахи турай һүүлшын часта Гимар (Аргентина) — Спасский, Сабо (Венгри) — Унцикер (Баруун Германи), Илинвицкий — Пильник (Аргентина) гэгшэд тэнсэбэ.

Хойшолуулагдаһан партинууд мүнөөдэр наадагдаа.

Наадажа эхилэнгүйгөөр Штальберг Сабодо, Рабар (Югослави) Мединадэ (Венесуэла) шүүгдэбди гэжэ мэдээрэ. Бронштейн багахан булюу байдалаа зүбөөр ашаглан, Панное (Аргентина) шүүгээ.

16-дахи турай һүүлээр түрүүлжэ ябаагша гэхэдэ: Бронштейн 15-һаа 12 очкотой, Керес 15-һаа 10,5, Панно 16-һаа 9,5, Иливицкий 15-һаа 9 очкотой болоод ябана.

17-дохи тур сентябриин 13-да болохо.

Александра Викторовна Потанина ородой элитэ аяншалагша ни... ородой элитэ ехэ аяншалагша, эрдэмтэн ба этнограф Григорий Нико... ниной һамганиинь ба нүхэрынь байгаа. Г. Н. Потаниной бүхы аяншал... ходо ябалсажа, центральна Азиин арадууд тухай һонирхолтой ... дые, бэшэгүүдые, мүн монголнууд, түгэдүүд, хитадууд тухай эли... хүдэлмэринүүдые тэрэ бэшэһэн байна.

1876 ондо Г. Н. Потанинтай сугтаа ябажа, Монголоор тэрэ аяншал... дохёо 1879 ондо ябаба. Ородой географическа общество даалгабараар ... голоор, Пекин, Ордос ба Ганьсу (1883—1886 онуудта) аяншалаа һа... экспедицидээ гараад ябатараа Шанхай ошохо зуургаараа үбшэлжэ, 1893 ... танина наһа бараа юм. А. В. Потанинагай хүүрынь тэндэһээ асаргадаж... род шадар худөөлүүлэгдэһэн газарта памятник табигдаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: БМАССР-эй габьяата ажал-ябуулагша А. Тимин ... нагай скульптурна портредые хэжэ байна.

Ф. Моренцы...

Музейн экспонадууд шэнэлэг...

Республикымнай ажалшад Бурят-Монголой АССР-эй уранзурааашадай үнгэрэгшэ тоосооо выставкые ехэ һонирхолтойгоор хараа һэн. Мүн тэдэнэр советскэ графикын, Эхэ оронноймнай мэдээжэ уранзурааашадай нүүдэл выставкые ба уран зурагуудай Бурят-Монгол музейн экспонадуудые һонирходог байна.

Манай уранзурааашад советскэ хүнүүдэй эршэмтэй, творческо хүдэлмэриинь, тэдэнэй үдэр ерэхэ бүри һайжаржа байгаа ажабайдалынь зүбөөр харуулхын түлөө оролдохо хэрэгтэй гэжэ һанамжын дэбтэртэ тэдэ бэшэнэ.

Энэ хадаа ажалшадай культурна эрилтэнүүдэй улам ургажа байһые эли тодоор гэршэлнэ. Тэдэ эрилтэнүүдыень хангахын түлөө уран зурагуудай Бурят-Монгол музейн хүдэлмэрилэгшэд жэл бүри Москваһаа шэнэ зурагуудые асардаг, БМАССР-эй уранзурааашадай эгээн һайн зурагуудые шэлэн абажа харуулдаг юм. Мүнөө музейн дирекци байгша оной сентябриин 15-һаа эхилжэ шэнэлэгдэһэн экспонадуудые ажалшадта харуулхань. Музейдэ ерэгшэд Эхэ сронойнгоо, республикынгаа уранзурааашадай шэнэ зурагуудтай, скульптуранууудтай, графикатай танилсаха байна.

Музейн шэнэ экспонадууд соо РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша, Сталинска шангай лауреат П. Н. Котовой — «Модо урадхуулга», Сталинска шангай лауреат А. П. Бубновой— «Амаралтада», уранзурааша С. А. Тутуновай — «һаланууд урдажа ябана», Б. А. Чередниигэй—«Сергей Лазо Забайкальска па... дуулал» гэжэ зурагууд, ... шангай лауреат В. Г. ... уранһан Советскэ Союз... хин Герой Недобайлы... Я. М. Хаимовай—«Кол... шэд», М. А. Интизарьян... рих Энгельс» гоё һайхан ... бии.

Бурят-Монголой ... графикын ба скульптура... республикымнай уран... шэнэ зурагууд табигдаж... гуудай тоодо БМАССР-... уранзурааша Г. Е. Павл... һан Сталинска шанга... Асеевэй портрет, искусств... та ажал-ябуулагша А. А... ковай зураһан РСФСР-... та врач Гальперовагай... уранзурааша В. Я. Гонч... ческа зурагууд ба бусад ... шадай сатирическэ зура... даха юм.

Хитад арадай уранзура... рагуудһаа бүүлэгбарин... кэ мүн лэ шэнэлэгдэ... агуухэ хитад арадай ... ческэ байгуулалта, ... эли тодоор харуулна.

Уран зурагуудай Бурят... музейн хүдэлмэрилэгшэ... предприятинуудай, эмхи ... дай ба һургуулинуудай ... вуудһээ «Уран зурагууд... тухай» лекцинүүдые унш... лые наадха байна. Мүн тус ... дээр дашарамдуулан музей... мэрилэгшэд тус тус колх... захилаар музейн экспона... ралга эмхидхэхэ байна.

Ф. ...

Колхоз олон машинатай боло...

Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени ажал ехэтэй бүхы хүдэлмэрине механизацилхын түлөө анхаралаа ехээр хандуулна. Колхоз энэ жэлдэ хэдэ ардаад мянган түхэригтэ элдэб машина, зэр зэмсэгүүдые абаһан байна. Мүнөө колхоз 6 авто... болобо. Тэдэнь бараан ... ряалга дээрэ мүнөө бүтэ... гээр хүдэлмэрилжэ байна.

Б. ...

Мэргэн буудагшадай мүрысөөн

Физкультура ба спортын городской комитет мэргэн буудалгаар городой спортивна һайндуранай обществонуудай командына түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөө үнгэргэбэ. Мүрысөөндэ хамта 7 команда (50 хүн) хабаадалсаа.

Бага калибрна винтовкоор 50 метрын зайда № 7 сагаалсые буудаад, ононо болохо 500 очкоһоо 456 очко тудаһан «Динамо» обществын команда түрүү һуури эзэлбэ. «Байкалай» команда хоёрдохи, ПВЗ-гэй «Локомотив» команда гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

Өөһэд хоорондын ... «Динамо» обществын спор... бикөв түрүү һуури эзэлэ... 100 очкоһоо 94-иень абаж... Мүн энэ обществын гэшү... хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа ... («Спартак») 100-һаа 85-... жа, түрүү һуури эзэлбэ...

Түрүү һуури эзэлһэн ... командада дамжуулгын ш... мота барюулагдаба.

И. ...

Шатарай турнир

1955 ондо БМАССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө шатарай хахадфинальна турнир сентябриин 11-дэ Улан-Удэ городто эхилбэ. Энэ турнирта илажа гараһан 3 шатаршад БМАССР-эй түрүү һуури абаха мүрысөөндэ хабаадаха эрхэтэй болохо юм.

Энэ турнирта нэгэдэхи разрядай 12 шатаршад хабаадана. Городой бэрхэ, үнинэй шатаршад нүхэд Павлов, Мамилов гэгшэдтэй хамта залуу шатаршад нүхэд Крылов, Ежов, Пуртов, ахадуу Хабухаевууд болон бусад шатаршад турнирта хабаадалсана.

Түрүүшын турта нүхэр ... Мамиловые шүүбэ. Крыл... хоёр наадажа, хүсөөрөө ... лоод, хожом үргэлжлүү... бэ. Мүн Воробьев Ф. Хаб... наадажа, Воробьевынь ... лүү болоод, хожом наад... Павлов В. Хабухаевы... Шанга тэмсэлэй һүүлд... Пуртовые шүүбэ.

Сентябриин 15-да шат... нирай хоёрдохи тур бол... В. ...

Редактор... О. ГОМ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства —47-59, пропаганды и переводов — ... культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00564. Типография министерства Культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак...